

Mince z archeologických výzkumů v areálu kláštera Sázava

Jiří MILITKÝ – Petr SOMMER



74, 2019, s. 18–108

Coins from the excavations in the area of the Sázava Monastery

During 1940–1992, systematic archaeological researches were carried out in the area of the Sázava Monastery resulting – among other things – with total of 164 single coin finds. The assemblage of this numismatic material represents a unique insight into the currency circulation from the 11th century to the early modern period. The beginning of the Hussite Era, associated with the expulsion of the monks from the Monastery, meant a fundamental change that has been reflected also in the considerable decrease of coin finds in the examined area (Tab. no. 1). Lost coins and coins found in grave contexts prevail in the collected numismatic evidence. A chronologically structured study of the coin finds is also part of this article. The analysis of the coins of the Luxembourg rulers, including important contribution to the classification of some small denomination types, is of a particular interest here. Special attention is also paid to the coins found in grave contexts – the published material presents the largest assemblage of such sources dated to the period from the 13th to 15th centuries, found in the territory of the Czech Republic (Tab. 2).

🔑 coins; early and high Middle Ages; coins in graves; archeological research; Sázava Monastery (Benešov district) [CZ].

🔑 mince; středověk raný a vrcholný; mince v brobech; výzkum archeologický; klášter Sázava (okr. Benešov).

Historie kláštera

Historii kláštera Sázava (okr. Benešov) byla věnována obsáhlá literatura (např. *Reichertová – Huňáček – Dvořáková* 1988; *Vlček – Sommer – Foltýn* 1997, 632–635; *Royt – Sommer – Stecker* 2013) a proto se na tomto místě omezujeme jen na nejstručnější fakta. Sázavský klášter je třetí nejstarší mužský klášter v Čechách. Někdy na počátku 11. století (snad 1009) se v jeskyni nad řekou Sázavou usadil poustevník Prokop a postupem doby shromáždil komunitu poustevníků,

* Doc. PhDr. Jiří MILITKÝ, Ph.D., DSc., Archeologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha, militky.jiri@seznam.cz; Prof. PhDr. Petr SOMMER, CSc., DSc., Archeologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha, sommer@arup.cas.cz. Tento příspěvek vznikl v rámci řešení projektu „Sázava – archeologie benediktinského kláštera“, finančně podporovaného Grantovou agenturou České republiky (reg. č. GA19-17636S).

kteřá se okolo roku 1032 proměnila v benediktinské opatství s tzv. slovanskou liturgií. Tato fáze kláštera skončila roku 1096, kdy byli staroslověnské benediktiny vyhnáni a nahrazeni latinskými řeholníky z Břevnova. Klášter byl v 11. století dřevěný, počátky kamenného kostela spadají k roku 1095, kdy byla vysvěcena jeho východní část, a klášter byl v průběhu 12. století dále rozšiřován. Kamenná klauzura byla postavena až v polovině 12. století, přibližně ve stejné době vznikla u dřevěné prelatury mariánská kaple s apsidou a posléze i budova opatství.

Již od počátku kláštera fungovalo v jeho severním sousedství laické sídliště (dnes tzv. severní zahrada). Pro jeho potřeby byl roku 1070 vysvěcen centrální tetrakonchální kostel sv. Kříže. Okolo něho vzniklo pohřebiště fungující až do husitského období. Severně od tohoto kostela stály dřevěné domy laických obyvatel.

Již ve 13. století začala přestavba románských klášterních budov, především kostela. Jeho další gotická přestavba se rozběhla roku 1315 a postupně vytlačovala starší románskou stavbu. Na jejím místě vzniklo nedostavěné, dodnes dochované torzo kostelního chóru a trojlodí. Od poloviny 14. století začala v Sázavě působit stavební huť Matyáše z Arrasu, která zahájila stavbu halového trojlodí. Kostelní chór vyrůstal nad umělou jeskyní, která byla uctívána jako místo Prokopova poustevnického pobývání. Na místě románské klauzury vznikla v průběhu 14. století klauzura gotická, okolo roku 1340 byla postavena kapitulní síň. V gotické době vznikla rovněž nová budova opatství. Sídlíště laiků bylo přesunuto do dnešní staré Sázavy a jeho prostor byl opevněn kamennou hradbou.

V roce 1421 vtrhla do Sázavy husitská vojska Pražanů, všichni mniši i stavebníci byli vyhnáni a stavba přerušena – klášter se dostal do světských rukou, poškozen však nebyl. Radikálně se však změnila intenzita osídlení, což ilustrují také nalezené mince. Minimální údržba objektu způsobila, že v roce 1588 byl klášter v tak havarijním stavu, že domnělé ostatky sv. Prokopa byly převezeny do Prahy.

Nový rozkvět Sázavského kláštera spadá do barokního období, kdy břevnovsko-broumovský opat Augustin Seifert v roce 1663 odkoupil zpět do rukou benediktinů celý klášterní areál. Barokní obnova je spjatá se jmény opatů Ildefonse Nigrýna (1664–1679), Benedikta Grassera (1681–1696) a stavitele Víta Václava Kaňky (1650–1727). Rozkvět nezbrzdil ani požár v roce 1746, který klášterní budovy značně poškodil. Ve spolupráci opata Anastasia Slančovského (1744–1763) s architektem Kiliánem Ignácem Dientzenhoferem (1689–1751) klášter prošel pozdně barokní obnovou, nicméně v roce 1785 byl v rámci josefinských reforem zrušen.

Archeologické výzkumy v areálu kláštera

Význam Sázavského kláštera se odráží také ve snaze o jeho archeologické poznání. Výzkumy zde probíhaly v letech 1940–1992. Systematické fáze výzkumu započaly na konci 60. let 20. století, kdy jej vedla K. Reichertová. Na její aktivity navázal od počátku 80. let 20. století Petr Sommer, který prováděl výzkumy každoročně až do roku 1992. Odkryvy se postupně zaměřily na prostory hlavního klášterního kostela, klauzury, refektáře, ale i na laické sídliště s kostelem sv. Kříže. Přehled prozkoumaných ploch je prezentován v plánu kláštera (obr. 1).



●□1: Sázava – klášter, půdorys kláštera s vyznačením zkoumaných ploch.

Katalog mincí

Soupis je členěn u mincí pocházejících z výzkumů realizovaných do roku 1976 (č. 1–14) podle zkoumaných ploch (pokud jsou známy). U nálezů od roku 1977 (od č. 15) je pak katalog řazen s ohledem na množství materiálu pocházejícího z různých ploch podle let provedení archeologických výzkumů. Nálezové údaje odpovídají autentickým terénním záznamům – jejich informační kvalita se zvyšuje s postupujícím výzkumem. Celkový chronologický přehled zastoupených mincí poskytuje numismatická analýza a tabelární přehled (tab. 1), zařazený v dalším textu tohoto příspěvku. Mince jsou uloženy v Archeologickém ústavu AV ČR, v. v. i., Praha, uvedená evidenční čísla jsou pouze provizorní – podle let výzkumu a nebo v rámci celého souboru. Nevyobrazeny jsou mince zcela rozpadlé a ražby z 18.–19. století.

Výzkum 1940

Sv. Prokop



SASKO-MÍŠEŇ, Fridrich II., Fridrich Durynský a Zikmund (1428–1436)
mincovna: *Freiberg*, AR štítový groš, 1428–1431

Av.: ve čtyřpásu štít se lvem doleva, v obloucích čtyřrázu rozviliny, v úhlech
čtyřpásu X-C-V-R, F ° F ° S ° DEI ° GRACIA ° TVRING ° LANG °

Rv.: štít se lvem doleva, nahoře +, kytička GROSSVS ° MARCH ° MISNENSIS
Lit.: *Krug* 1974, 153, jako č. 987/1 (bez kytičky na začátku lícního opisu).

1. 2,608 g; 28,5/28,7 mm; 8 h (ev. č. 1)

Výzkumy K. Riechertové

Severní zahrada

1976: S zahrada 18 (18/76).



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, [+ IOH]ES ꝳ REX ꝳ BOEM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, ✱ + ✱
S' WENC[CZLAVS]

Lit.: *Hásková 1991*, 34, jako č. 79, tab. 14:79.

Ex.: *Reichertová – Huňáček – Dvořáková 1988*, 219.

2. 0,481 g; 14,1/14,6 mm; 3 h (ev. č. 2)

12. 7. 1976: S zahrada (18/76), zásyp hrobů.



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)?

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58 (?)

Av.: český lev doleva (zcela nečitelný), [+ KAROLVS PRIMVS]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí (zcela nečitelný),
[?+ S WENCEZLAVS]

Lit.: *Hána 2005*, 122, typ č. I (?).

3. 0,268 g; -/- mm; olámaný (ev. č. 3)

1976: Za V apsidou, pohřby hl. 160 cm.



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR pražský groš, asi 1370–1378

Av.: koruna, + KAROLVS x PRIMVS, + D[CI] x GRATIA [kytička REX] x BOEMIE

Rv.: český lev doleva s hřívou ze tří řad protilehlých půlměsíčků (3+4+4),

★+★ GRO[SSI trojlist PR]AGENSES

Lit.: *Pinta 2015*, 78, jako var. V.c/8.

Ex.: *Reichertová – Huňáček – Dvořáková 1988*, 218.

Kom.: písmeno S ve slově KAROLVS je stejné jako ve slově PRIMVS.

4. 3,152 g; 28,0/28,6 mm; 6 h (ev. č. 14)

1975: S zahrada (13/1975).



ČECHY, husitské období (1419–1436)

mincovna: *neznámá oficiální nebo falzátorská dílna*, AE peníz se čtyřřazem („flútek“)

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřiva ze dvou řad půlměsíčků (4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hásková 1991*, 107, jako č. 337, jako tab. 67:337.

5. 0,240 g; 13,5/15,2 mm (ev. č. 4)

Křížová chodba – SV část

Třetí (spodní) vrstva pohřbů.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR pražský groš, 1311–asi 1318/1320

Av.: koruna, + IOhANnĚS ꝥ PRIMVS, + DEI ꝥ GRATIA ꝥ REX ꝥ BOEMIE

Rv.: český lev doleva s hřívou ze tří řad protilehlých půlměsíčků (3+4+4),

★+★ GROSSI ꝥ PRAGENSES

Lit.: *Castelin 1960*, 150, 158, var. I/1; *Hásková 1991*, 25, č. 42.

Ex.: *Reichertová – Huňáček – Dvořáková 1988*, 198, č. 2.

6. 3,517 g; 28,6/28,3 mm; 9 h (ev. č. 5)



7. 3,394 g; 28,0/28,3 mm; 7 h (ev. č. 6)

Křížová chodba – Z část

1968: Stav. podezdívka.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá nečitelná

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, var. neurčitelná.

8. 0,385 g; 13,1/13,4 mm (ev. č. 7)

Křížová chodba - V část

Navážka kolem hrobů.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR pražský groš, asi 1327–asi 1340

Av.: koruna, + IOhANnĚS ꝳ PRIMVS, + DEI ꝳ GRATIA ꝳ REX ꝳ BOEMIE

Rv.: český lev doleva s hřívou ze tří řad protilehlých půlměsíčků (3+4+4),

★+★ GROSSI [?] PRAGENSES

Lit.: *Castelin 1960*, 151, 158, var. V/28 (?).

9. 3,599 g; 28,4/28,5 mm; 3 h (ev. č. 8)

Křížová chodba (?)

Navážka.

DOLNÍ RAKOUSY, František I. (1792–1835)

mincovna: *Vídeň*, AE krejcar 1816 (ražen 1816–1852)

Av.: korunovaný erbovní štítek, K.K.OESTERREICHISCHE SCHEIDEMUNZE.

Rv.: nad ratolestmi hvězdička / 1 / KREUZER / 1816., dole A

Lit.: *KM 2001*, 108, č. 2113.

10. 8,947 g; 26,2/26,2 mm; 12 h (ev. č. 10)

Rajský dvůr

30. 7. 1968: B/II.



ŠTÝRSKO, Leopold I. (1657–1705)

mincovna: *Štýrský Hradec*, mm. J. J. Aigmann (1694–1705), AR 3krejcar 1700

Av.: ověčené oděné poprsí Leopolda I. doprava, LEOPOLDUS.D:G:R:I:S:A. (3)
G:H:BO:REX.

Rv.: tři znaky do trojlistu mezi rozvilinami, ARCHID:AUS:D: (IA)
BURG:STYRLÆ.1700.

Lit.: *Nechanický 1991*, 150, č. 2237.

11. 1,003 g; 20,5/21,6 mm; 12 h (ev. č. 9)

1969: Gotický sklep Z – zával.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Konrád Kaplír ze Sulevic, AR halěr, 1383–1384

Av.: korunované poprsí panovníka čelně, [RCX ° B-O]CMIC

Rv.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. VII.b/1; *Cihlář 2020*, 72, obr. 41.

Ex.: *Reichertová – Huňáček – Dvořáková 1988*, 198, č. 1.

12. 0,312 g; 13,1/12,2 mm; 11 h (ev. č. 1/1969 - 11)

Nelokalizováno

1974: Nelokalizováno.



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, + W ∘ I ∘ I ∘ R[∘ BOEM]

Rv.: český lev doleva, [+ PRAG] ∘ PARV[I]

Lit.: *Castelin 1953*, 34, č. 1–2.

13. 0,213 g; 13,3/13,5 mm; 1 h (ev. č. 12)

1974: podél Z zdi.



BAVORSKO, Maxmilián II. Emanuel (1679–1726)

mincovna: *Mníchov*, AR krejcar 1692

Av.: oděné poprsí Maxmiliána II. doprava, MAX.EM-.H.I.B.C.&

Rv.: znak v kartuši, dole 16 (1) 92

Lit.: *Cuhaj (ed.) 2008*, 309, č. KM 352.

14. 0,591 g; 15,2/15,4 mm; 12 h (ev. č. 13)

Výzkum 1977

1. dvůr – sonda před farou

Blíže nelokalizováno – „mince u kostry“.



MORAVA, Přemysl II. (1253–1278)

AR denár fenikového typu, 1253–asi 1270

Av.: v perlovci a vnitřním hladkém kruhu korunované poprsí čelně

Rv.: v perlovci a vnitřním hladkém kruhu korunovaná harpyje s rakouským štítkem na prsou

Lit.: *Cach* 1974, 49, č. 905; *Grossmannová* 2015, 53, typ 1.

15. 0,453 g; 17,1/16,2 mm; rozlámáný (ev. č. 15)

1. dvůr – sonda kolmá na vstupní vrata

MORAVA (?), **blíže neurčeno** (13. století?)

AR malý brakteát (?)

Av.: zcela nečitelný

Rv.: neražený

Lit.: –.

16. 0,201 g; -/- mm; rozlámáný na drobné fragmenty (ev. č. 16)

Sonda II/1977

Za V apsidou 180 cm.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze dvou řad půlměsíčků (4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána* 2002, 44, var. II.B.

17. 0,328 g; 14,0/- mm (ev. č. 17)

Velká S sonda

12. 8. 1977: J profil II. sektoru, 30 cm pod povrchem.



ČECHY, husitské období (1419–1436)

mincovna: *neznámá oficiální nebo falzátorská dílna*, AE peníz se čtyřřázem („flútek“)

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze dvou řad půlměsíčků (4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hásková 1991*, 107, jako č. 337, jako tab. 67:337.

18. 0,395 g; 14,4/13,9 mm (ev. č. 18)

Výzkum 1978

Severní zahrada – sonda za V apsidou (S-J)

20. 7. 1978: Násyp nad hroby, ve výplni nad dnem kovolitecké pece.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, [+ IOH']CS ° REX ° BOEM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [? + ?] S WENCE[ZLAVS]

Lit.: *Castelin 1953*, 61, č. 15; *Popelka – Videman 2020*, 68, 70, č. 18–26, obr. 3b:18–26 (?).

19. 0,543 g; 13,7/13,3 mm; 3 h (ev. č. 19)

Výzkumy P. Sommera

Výzkum 1980 (a 1981)

Sonda IV/1980

30. 6. 1980: **Obj. 2/1980** (v úrovni spodku černé uhlíkaté zásypové vrstvy).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58

Av.: český lev doleva, + KAROLVS ° PRIMVS

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí, °°° S WENCEZLAVS

Lit.: *Hána 2005*, 122, var. Ia/1.

20. 0,393 g; -/15,6 mm; 1 h; prohnutý (ev. č. 20)

Sonda XIV/1980

22. 6. 1981: J od zdi V-Z na úrovni výplně žlabu souběžného s V částí J zdiva V-Z.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblář 2020*, 72, obr. 43b.

21. 0,181 g; 13,7/12,0 mm; odlomený okraj (ev. č. 21)

Sonda XVIII/1980

12. 8. 1980: Tmavý zásyp se žlutými zrny nad objektem zahloubeným do žlutého podloží (nad polozemnicí).

ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Konrád Kaplíř ze Sulevic, AR haléř, 1383–1384

Av.: korunované poprsí panovníka čelně, opis nečitelný

Rv.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. VII.

22. 0,072 g; -/- mm; drobné zlomky (ev. č. 22)

18. 8. 1981: **Hrob 16/1981** (jižní strana samotné lebky u S profilu sondy).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 43, var. II.A2.

23. 0,352 g; 13,9/13,0 mm (ev. č. 23)



–, Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíček (3+4+4)
Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 43, var. II.A2 (?).

24. 0,315 g; 14,2/14,6 mm (ev. č. 24)

14. 8. 1981: **Zahloubený objekt s kůly po obvodu** (nejspodnější část výplně, žlutá vrstva).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, prázdné prostory půlměsícovitěho tvaru mezi liniemi (?)

Rv.: hladký

Lit.: *Hásková 1991*, 48, č. 147, tab. 25:147 (?); *Ciblar 2020*, 72, č. 43a (?).

25. 0,148 g; 12,4/10,2 mm (ev. č. 25)

Sonda XIX/1980 – zaniklá západní část kapitulní síně

2. 9. 1980: Dochovaná maltová gotická podlaha pod schody do sakristie.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, [+ IOh'ES ° RC]X ° BOEM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [? + ?] S WENCCZLAUS

Lit.: *Castelin 1953*, 57, č. 11 (?); *Hásková 1991*, 34, č. 78, tab. 14:76 (?); *Ciblar*

2020, 58, obr. 21a (?); *Popelka – Videman 2020*, 68–69, č. 4–9, obr. 3a:4–9 (?).

26. 0,454 g; 12,9/13,3 mm; 1 h (ev. č. 26)

Výzkum 1981 Sonda XII/1981

20. 8. 1981: J rameno sondy, na rozhraní vrstev – černé s uhlíky a žluté jílovité s uhlíky.



ČECHY, Ludvík I. Jagellonský (1516–1526)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř

Av.: v perlovci korunované písmeno L mezi menšími písmeny R-P, v koruně dvě tečky

Rv.: hladký

Lit.: *Castelin 1932*, 68, obr. 2:9; *Hásková 1991*, 167, č. 625, tab. 107:625;
Gregor 2011, 6, var. VII.a1.

27. 0,343 g; 12,0/12,6 mm (ev. č. 27)

28. 8. 1981: Sektor 5, v kanálku.



AUGSBURG, město

mincovna: *Augsburg*, AR krejcar 1642 (s titulaturou Ferdinanda III.)

Av.: šiška na podstavci, 16-42, kytička AVGVSTA VIN-DELICORVM

Rv.: dvouhlavý korunovaný orel s 1 v jablku na prsou, FERDINAND.III.ROM.
IMP.S.AVG

Lit.: *Cuhaj (ed.) 2008*, 294, č. KM 78.

28. 0,621 g; 15,8/16,6 mm; 12 h (ev. č. 28)

25. 8. 1981: Sektor C, při bagrování černé vrstvy v úrovni kanálku S-J.



KORUTANY, Ferdinand III. (1637–1657)

mincovna: *Svatý Vůt*, AR krejcar 1646

Av.: tři znaky v oválných kartuších do trojlistu, 16-46

Rv.: hladký

Lit.: *Cuhaj (ed.) 2008*, 31, č. KM 804.

29. 0,341 g; 14,6/14,6 mm (ev. č. 29)

Sonda XIII/1981

20. 8. 1981: J profil – řez příkopem.



ČESKÁ FALC (Nové Čechy), **Václav IV.** (1378–1400)

mincovna: *Erlangen* (?), AR feník, 1378–1382/90

Av.: korunované poprsí Václava IV. doprava, BOEMI-E ° [REX]

Rv.: koruna, WENC[EZLAV]S ° QVARTVS

Lit.: *Castelin 1953*, 114, č. 28; *Hásková 1991*, 49, č. 149–151, tab. 25:149–151;

Nechanický 1998, 39, č. A/XXVII/59.

30. 0,582 g; 14,4/14,7 mm; 1 h (ev. č. 30)



WÜRZBURG, biskupství, **Gerhard ze Schwarzburgu** (1372–1400)

mincovna: *Würzburg*, AR feník, asi 1373/1374

Av.: poprsí sv. Kiliana čelně držící meč a biskupskou berlu, GER-[HART]

Rv.: „Brunomonogramm“, [WIRZBVRG]

Lit.: *Ruß 2020*, 292–293, č. 445–446.

31. 0,509 g; 17,2/16,9 mm; (ev. č. 31)



„UHRÝ“, „Marie (1385–1395)“

AR denár – dobová napodobenina

Av.: koruna, MARIE D R VNARIO

Rv.: dvojitý kříž, ΩUΩC??ΩIIΩnΛ

Lit.: předloha: *Huszár 1979*, 92, č. 569.

32. 0,302 g; 13,1/14,2 mm; 10 h (ev. č. 32)

Sonda XVb/1981

18. 8. 1981: **Hrob 14/1981** (na dně hrobu mezi stehenními kostmi).



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, [+ W ◊ I ◊ I ◊ R' ◊ B]OEM

Rv.: český lev doleva, [+ PRAG ◊ PARVI]

Lit.: *Castelin 1953*, 34, č. 1–2.

33. 0,259 g; 12,5/12,5 mm; 12 h (ev. č. 33)

Výzkum 1982–1983

Sakristie

1. 11. 1983: **Objekt s kúlovými jamami**, sektor I, povrch rulové rovinaniny u Z zdi sakristie.



ČECHY, Soběslav I. (1125–1140)

AR denár

Av.: v hladkém kruhu dvě stojící postavy čelně drží kříže, větší pravá žehná menší levé, [...]LAV

Rv.: v hladkém kruhu dvě stojící polopostavy čelně drží ve středu kříž, pravá postava drží další kříž šikmo, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 41, č. 576; *Šmerda 1996*, 84–85, č. 217.

34. 0,614 g; 16,5/16,5 mm; 3 h; nalomený a deformovaný střížek (ev. č. 5/1982–83 - 34)

23. 8. 1981: **Hrob 4/1983** (vlevo u křížové páteře).



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, [+ W ◊ I ◊ I ◊ R'] ◊ BOEM

Rv.: český lev doleva, [+] PRA⁹G ◊ P[ARVI]

Lit.: *Castelin* 1953, 34, č. 1; *Hásková* 1991, 24, č. 37–38, tab. 7:37–38; *Cihlář* 2020, 53, obr. 17.

35. 0,311 g; 12,1/18,8 mm; 5 h; plošná koroze (ev. č. 20/1982–83 - 35)

4. 8. 1983: Písčítá podsýpka gotické terakotové podlahy – mezi S zdí sakristie a S profilem sektoru Ia u JV rohu zděného bloku v SZ rohu sakristie.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR pražský groš, asi 1340–1346

Av.: koruna, + IOhANES ◊ PRIMVS; + DEI ◊ GRA[TIA čtyřlístek REX ◊ BOE]MIE

Rv.: český lev doleva, ★+★ GROSS[I ? P]RAGENSES

Lit.: *Castelin* 1960, 153, 159, skupina VII–VIII.

36. 3,573 g; 27,0/27,6 mm; 3 h (ev. č. 6/1982–83 - 36)

25. 5. 1982: Písčítý podklad gotické terakotové dlažby (v tomto místě nezachované), V od schodů, u Z zdi sakristie.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOh'€[S ° R]€X [° BO]€M

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, ★+★ S' WENCEZLAVS

Lit.: *Castelin* 1953, 57, č. 11; *Hásková* 1991, 34, č. 76, tab. 14:76; *Ciblář* 2020, 58, obr. 21a; *Popelka – Videman* 2020, 68–69, č. 4–9, obr. 3a:4–9.

37. 0,532 g; 12,5/12,0 mm; 9 h (ev. č. 15/1982–83 - 37)

25. 5. 1982: **Obdélný objekt pod oknem** vyplněný maltovou destrukcí –
Z strana objektu na rozhraní mezi výplní objektu a šedé maltové vrstvy
v úrovni záklenku vchodu do sklípku pod S zdi sakristie.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOh'€S ° R€[X ° BO€M]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, ○+○ S' WENCEZLAVS

Lit.: *Castelin* 1953, 61, č. 15; *Popelka – Videman* 2020, 68, 70, č. 18–26, obr. 3b:18–26.

38. 0,405 g; 11,2/12,0 mm; 6 h (ev. č. 3/1982–83 - 38)

26. 6. 1982: Sektor Ia/1982, čištění povrchu hnědé vrstvy při J zdi sakristie, odstranění vyrovnávačky.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, [+ IOh]€S ° R€X ° BO€M'

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, ✱ + ✱ S' WENCEZLAVS

Lit.: *Hásková* 1991, 34, jako č. 79, tab. 14:79.

39. 0,401 g; 13,7/15,0 mm; 7 h (ev. č. 14/1982–83 - 39)

1. 8. 1983: S od kovárny, nedokopaný sektor (prostřední), bílá vápnitá vrstva v J sousedství negativu V-Z.



ŠVÁBSKÝ HALL (Hall am Kocher), říšská mincovna (nebo jiná mincovna?)

AR haléř se čtyřrázem – typ „Radkreuz“, 1. polovina 14. století

Av.: ve vnitřním hladkém kruhu velká ruka, po obvodu nečitelný? (nedoražený?) opis

Rv.: ve vnitřním hladkém kruhu lineárně ohraničený kříž, v úhlech kuličky, po obvodu nečitelný? (nedoražený?) opis

Lit.: *Alram 1994*, 55, č. 12/6.

40. 0,310 g; 16,4/16,7 mm (ev. č. 4/1982–83 - 40)

4. 8. 1983: Pravděpodobně z písčité podsýpky gotické terakotové podlahy pod barokními schody v Z části sakristie.



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58

Av.: český lev doleva, + KAROLVS ° PRIMVS

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí, o+o S WENCEZLAVS

Lit.: *Hána 2005*, 122, var. Ib/1; *Ciblář 2020*, 63, obr. 26.

41. 0,149 g; 13,4/13,2 mm; 12 h (ev. č. 7/1982–83 - 41)

20. 8. 1983: Svrchní část základového vkopu Z zdi sakristie (tmavá uhlíkatá výplň u SZ rohu sakristie).



Slezsko, **SVÍDNICE – JAVOR**, knížectví, **Bolek II.** (1326–1368) nebo **Anežka** (1368–1392) nebo **Václav IV.** (1392–1419)

mincovna: *Svidnice*, AR brakteátový halěr, typ Libčany-Liberk, 1352–1411

Av.: kančí hlava doprava s výraznými dlouhými tesáky

Rv.: neražený

Lit.: *Smělý 2011*, 166, obr. 2:13–24; *Paszkiewicz 2020*, 284, č. 2.7.

42. 0,178 g; 12,5/13,0 mm (ev. č. 16:1/1982–83– 42)



„**DOLNÍ RAKOUSY**“, „**Albrecht III.**“ (1365–1395)?

mincovna: *neznámá falzátorská dílna*, AE pocínovaný 1/2feník se čtyřřázem, „1388–1395“ – dobové falzum

Av.: v trojpásmu rakouský štítek s břevnem, kolem v ligaturách a zkratkách AL-BER-TUS, v úhlech trojpásmu (nečitelné) gotické listky (?)

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 131, jako č. VI:6 (?); *CNA I*, 312, jako č. Fb2, jako Taf. 83:Fa2 (?).

Kom.: nejisté určení.

43. 0,254 g; 8,7/8,3 mm (ev. č. 16:2/1982–83 - 43)

7. 6. 1982: Šedá maltovinová vrstva na raně gotickém svahu – ve V části sakristie, v úrovni otvoru do ubourané zdi V-Z.



MORAVA, Jošt Lucemburský (1375–1411)

mincovna: *Brno*, AR peníz, 1375–1391

Av.: korunované IO, nad korunou a po stranách dvě dvojice křížků

Rv.: šachovaná moravská orlice s hlavou doleva

Lit.: *Ciblař–Richtera–Videman 2013*, 42, jako var. D, jako obr. 14.

Kom.: neobvyklá ražba kruhové mince na čtvercovém střížku.

44. 0,311 g; 9,5/9,1 mm; 10 h (ev. č. 21:1/1982–83 - 44)



HALS-LEUCHTENBERG, hrabství, **Jiří I.** (1416–1430) a **Jan III.** (†1459)

mincovna: *Hals*, AR 1/2feník se čtyřřázem

Av.: leuchtenberský štít mezi písmeny i-s, nad štítkem čtvereček s negativním ležatým křížkem

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměský* 1976, 159, č. XI:18; *CNA I*, 340, č. Fd3i, Taf. 92:Fd3i; *Friedl* 2003, 126, č. 42a; *Emmerig* 2007, 467, č. L-5.14, Taf. XXXIV:L-5.14.

45. 0,134 g; 9,5/8,4 mm; deformovaný okraj (ev. č. 21:2/1982–83 - 45)

1. 6. 1982: Spodek písčité podkladové vrstvy pod gotickou terakotovou dlažbou V od schodů u Z di sakristie.



MORAVA, Jošt Lucemburský (1375–1411)

mincovna: *Brno*, AR haléř, 1375–1391

Av.: korunované IO, po stranách křížky

Rv.: v perlovci kříž, v úhlech m

Lit.: *Sejbal* 1957, tab. VI:4; *Sejbal* 1966, Tab. XIX:342; *Ciblář–Richtera–Videman* 2013, 35–36, var. JH 2.1, obr. 2.

46. 0,188 g; 8,5/8,7 mm (ev. č. 9/1982–83 - 46)

8. 8. 1983: Sektor I, písčitá podsýpka terakotové podlahy, pod zrušeným barokním schodištěm do kapitulní síně.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR pražský groš, okolo 1380

Av.: koruna, [+ WE]NCEZLAVS ꝳ TCR[CIVS], [+ DEI ꝳ GRATIA ꝳ RCX] ꝳ BOCMIC

Rv.: český lev doleva, [★+★ GROSSI ꝳ PRAGENSIS]

Lit.: *Hána* 2003, 57, typ I.

47. 2,904 g; 26,7/26,2 mm; 6 h (ev. č. 1:1/1982–83 - 47)



AR peníz se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 42, var. II.A2.

48. 0,420 g; 13,3/13,9 mm (ev. č. 1:2/1982–83 - 48)



AR halěř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dva trojlístky

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblář 2020*, 72, obr. 43c.

49. 0,323 g; 9,2/9,6 mm (ev. č. 1:3/1982–83 - 49)



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht III. (1365–1395)

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2feník se čtyřrázem, 1365–1388

Av.: hlava kozoroha doleva

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 131, č. VI:4; *CNA I*, 90, č. B265A, Taf. 23:B265A.

50. 0,148 g; 8,3/9,3 mm (ev. č. 1:4/1982–83 - 50)



Albrecht IV. (1395–1404), **Albrecht V. a Vilém** (†1406)

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2feník se čtyřrázem, 1395–1406

Av.: v trojpásu korunovaný rakouský štítek s břevnem mezi písmeny W-A,
v úhlech trojpásu gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 131, č. VI:8; *CNA I*, 312–313, č. Fa3/a Hälbing, Taf. 83:Fa3b Hälbing.

51. 0,155 g; 9,0/9,3 mm (ev. č. 1:5/1982–83 - 51)

1. 6. 1982: Písčítá podkladová vrstva pod gotickou terakotovou podlahou V od schodů do kapitulní síně u Z zdi sakristie.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Konrád Kaplír ze Sulevic, AR haléř, 1383–1384

Av.: korunované poprsí panovníka čelně, [R^{EX} ° B-O]CMIC

Rv.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Hána* 2005, 123, var. VII.b/1; *Ciblář* 2020, 72, obr. 41.

52. 0,265 g; 11,1/11,0 mm; 7 h (ev. č. 10/1982–83 - 52)

9. 8. 1983: Mezi opukovými gotickými dlaždicemi před vchodem do kaple P. Marie.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Konrád Kaplír ze Sulevic, AR haléř, 1383–1384

Av.: korunované poprsí panovníka čelně, R^{EX} [° B-O]CMIC

Rv.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Hána* 2005, 123, var. VII.b/1; *Ciblář* 2020, 72, obr. 41.

53. 0,412 g; 11,6/11,3 mm; 10 h (ev. č. 3:1/1982–83 - 53)



Horní Lužice, **ZHOŘELEČ**, město

mincovna: *Zhořelec*, AR kruhový peníz, 2. čtvrtina 15. století (?)

Av.: v provazcovém kruhu na vystouplém čtverci minuskulní GOR

Rv.: výrazně malá koruna s oblou základnou, na obrubě koruny linie perel

Lit.: *Radoměřský* 1976, 128, č. V:5; *Paszkiewicz* 2021, 65, rys. 1.25.

54. 0,457 g; 12,2/13,6 mm; 9 h (ev. č. 3:2/1982–83 - 54)

25. 6. 1982: Sektor Ia/1982, povrch šedé jemnozrnné hlíny u J zdiva sakristie (jde o vrstvu, která podbíhá pod maltovou drť s keramikou 1. poloviny 13. století).



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht III. (1365–1395)

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2fenik se čtyřrázem, 1388–1395

Av.: v trojpásu rakouský štítek s břevnem, kolem v ligaturách a zkratkách AL-BER-TUS, v úhlech trojpásu gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 131, č. VI:6; *CNA I*, 312, č. Fb2, jako Taf. 83:Fa2.

55. 0,190 g; 10,9/9,7 mm (ev. č. 18/1982–83 - 55)

20. 7. 1983: Nalezeno po čištění V profilu kontrolního bloku mezi sektory I a II (patrně z písčité podsýpky gotické terakotové podlahy).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíček (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána* 2002, 42, var. II.A2.

56. 0,473 g; 12,3/12,3 mm (ev. č. 17/1982–83 - 56)

4. 7. 1983: Sektor II, dno recentního kanálku pod oknem.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 42, var. II.A2.

57. 0,392 g; 13,1/13,6 mm (ev. č. 2:1/1982–83 - 57)

58. Drobný zlomek blíže neurčitelné středověké mince (ev. č. 2:2/1982–83 - 58)

1. 6. 1982: Písčitá podkladová vrstva pod gotickou podlahou V od schodů do kapitulní síně u Z zdi sakristie.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, nečitelná hřívá z půlměsíčků

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 42–44, var. II (?).

59. 0,287 g; 11,9/12,1 mm (ev. č. 8/1982–83 - 59)

9. 6. 1982: Povrch šedé maltoviny v SZ rohu mezi V zdí sakristie a ubouranou zdí V-Z, asi 10 cm pod spodním okrajem otvoru vylámaného do ubourané zdi V-Z (tj. pod spodkem recentního objektu pod oknem sakristie), jde o maltovinu nad podlahou.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dva „liliovité“ trojlísty

Rv.: hladký

Lit.: *Hásková 1991*, 48, jako č. 146, jako tab. 25:146.

60. 0,182 g; 10,7/12,5 mm; vylomený okraj (ev. č. 19:1/1982–83 - 60)



–, Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, prázdné prostory půlměsícovitěho tvaru mezi liniemi

Rv.: hladký

Lit.: *Hásková 1991*, 48, č. 147, tab. 25:147; *Ciblář 2020*, 72, č. 43a.

61. 0,415 g; 10,5/9,9 mm (ev. č. 19/2/1982–83 - 61)

9. 6. 1982: Šedá maltovina v úrovni ústupku střílnového okna u V zdi sakristie – v zasypaném suterénu.



HALS-LEUCHTENBERG, hrabství, **Jiří I.** (1416–1430) a **Jan III.** (†1459)

mincovna: *Hals*, AR 1/2fenik se čtyřrázem

Av.: leuchtenberský štít mezi písmeny i-g, nad ním kroužek

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 159, č. XI:19; *CNA I*, 340, č. Fd3a, Taf. 92:Fd3a; *Friedl 2003*, 117, č. 37a; *Emmerig 2007*, 465, č. L-4, Taf. XXXIV:L-4.

62. 0,169 g; 9,0/9,8 mm (ev. č. 12/1982–83 - 62)

1. 6. 1982: Písčítá podkladová vrstva pod gotickou podlahou V od schodů do kapitulní síně.



Blíže neurčeno

AR 1/2fenik (či haléf) se čtyřrázem, přelom 14./15. století

Av.: nečitelný

Rv.: hladký

Lit.: –.

63. 0,135 g; 10,2/9,4 mm; odlomený okraj (ev. č. 23/1982–83 - 63)

3. 6. 1982: Spodek písčité vrstvy pod gotickou terakotovou dlažbou (úroveň černé spáleniny), SV roh sakristie pod sekretářem v S zdi u okna.



ČECHY, Jiří z Poděbrad (1458–1471)

mincovna: *Kutná Hora*, AR kruhový peníz, asi 1458–1468

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva s hřívou složenou ze dvou řad půlměsíček (3+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 122, č. E:22; *Gregor – Hána* 2020, 51, typ V.1.

64. 0,512 g; 13,6/12,8 mm (ev. č. 11/1982–83 - 64)

20. 5. 1982: Rozhraní mezi barokní navázkou a pískem (podkladem pro gotickou terakotovou podlahu) v místech pod V okrajem zbytku barokní chodby dochované pod barokním sekretářem u J zdi sakristie.



SLEZSKO, Leopold I. (1657–1705)

mincovna: *Opolí*, vard. D. Ehinger (1668–1673), AR grešle 1670

Av.: dvouhlavý orel se znakem v prsním štítu

Rv.: jablko s 3, 16-70

Lit.: *Nechanický* 1991, 78, č. 859; *Teisinger* 1990, 10, neuvádí (kombinace kříž 16 / značky 32).

65. 0,567 g; 14,2/14,0 mm; 12 h (ev. č. 22/1982–83 - 65)

5. 5. 1982: Pod prkennou podlahou na povrchu barokní vyrovnávky, asi uprostřed místa, na němž stával velký pětidílný sekretář.

UHRY, František Josef I. (1848–1916)

mincovna: *Kremnica*, AE krejcar 1859

Av.: dvouhlavý korunovaný orel, K.K.OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE

Rv.: v ratolestech 1 / 1859 / B

Lit.: *Moravec* 1992, 56, č. 43/7.

66. 3,271 g (ev. č. 25/1982–83 - 67)

Prostor S od S lodi kostela sv. Prokopa

8. 8. 1983: Při odhalování gotického objektu, S od S lodi kostela sv. Prokopa v novověké navážce v úrovni asi 1m od zachovalé koruny gotického zdiva.

ČECHY, František II. (1792–1835)

mincovna: *Praha*, mm. Ignác Kendler (1795–1801), AE krejcar 1800

Av.: ověnčené poprsí Františka II. doprava, dole C, FRANC.II.D.G.R.I.S.A.GER.
HVN.BOH.REX.A.A.

Rv.: korunovaný dvouhlavý orel s 1 v oválném prsním štítu, 18-00

Lit.: *Halačka 1988*, 970–971, č. 2050.

67. 3,616 g (ev. č. 24/1982–83 - 66)

Výzkum 1984

Kaple P. Marie

8. 9. 1984: **Hrob 9/1984** (zbytek hrobové výplně pod hrobem).



PASOV, biskupství, **Wolfker von Erla** (1191–1204) až **Mangold von Berg** (1206–1215)

mincovna: *Pasov*, AR fenik, asi 1190–1215

Av.: oděná polopostava s mitrou čelně držící v pravé ruce berlu, u hlavy dva křížky

Rv.: v perlovci pod trojitým obloukem s věžemi poprsí čelně drží liliovité žezlo a palmovou ratolest, mezi věžicemi dvě pětilisté kyticky nahoře, pod nimi dva kroužky

Lit.: *Kellner 1997*, 107, č. 17.

68. 0,520 g; 15,5/15,0 mm; 9 h (ev. č. 68)

Sonda X/1984 – severní zahrada

23. 8. 1984: Destrukční trojúhelník v úrovni základu V zdiva tetrakonchy.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOH'ES ° R[EX ° BO]EM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [? + ? S WEN]CEZL[AVS]

Lit.: –.

69. 0,459 g; 10,9/11,5 mm; 1 h (ev. č. 69)

Sonda III/1984 – severní zahrada

Výplň negativu zdiva tvořícího nároží v SZ rohu sondy.

Habsburské soustátí, **František II.** (1792–1835)

mincovna: *neurčitelná*, AE 3krejcar 1800

Av.: ověnčené poprsí Františka II. doprava, dole nečitelná značka, FRANC.

II.D.G.R.I.S.A.GER.HVN.BOH.REX.A.A.

Rv.: korunovaný dvouhlavý orel s 1 v oválném prsním štítku, 18-00

Lit.: –.

70. 8,424 g; 12 h (ev. č. 70)

Výzkum 1985

Rajský dvůr

Září 1985: Při nadezdívání koruny zdiva u prvního hrotitého opěráku V od studny.



CHEB, říšská mincovna (konec 12. století)

mincovna: *Cheb*, AR fenik

Av.: v hladkém kruhu normanský štít se znakem, vně hladkého kruhu pět půlobloučků s šestilistými kytíčkami, v úhlech obloučků kuličky, po obvodu nezřetelný hladký kruh

Rv.: hladký

Lit.: *Hásková* 1972, 53, č. 19.

71. 0,447 g; 17,6/16,1 mm; rozlomený (ev. č. 12/1985 - 71)

Sonda II/1985

11. 9. 1985: Zásyp **hrobu 79/1980** (pod náhrobní deskou). 1. SV roh hrobové jámy, 10 cm pod deskou (č. 72); 2. SZ roh nad skladem kosti (č. 74); 3. JZ roh pod skladem kosti (č. 73).



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, + W ◊ I ◊ I ◊ R' ◊ BOEM

Rv.: korunovaný český lev doleva, + PRAG ◊ PARVI

Lit.: *Castelin* 1953, 34, č. 2.

72. 0,474 g; 12,7/13,9 mm; 3 h (ev. č. 1:1/1985 - 72)



–, Av.: česká koruna, [+ W ◊ I ◊ I ◊ R'] ◊ BOEM

Rv.: český lev doleva, [+ PRAG ◊ PAR]VI

Lit.: *Castelin* 1953, 34, č. 1–2.

73. 0,423 g; 12,8/12,7 mm; 6 h (ev. č. 1:3/1985 - 73)



Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOH'ES ◊ REX ◊ BOEM'

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, ★+★ S' WENCEZLAVS

Lit.: *Castelin* 1953, 57, č. 11; *Hásková* 1991, 34, č. 76, tab. 14:76; *Ciblař* 2020,

58, obr. 21a; *Popelka – Videman 2020*, 68–69, č. 4–9, obr. 3a:4–9.
74. 0,421 g; 12,7/12,4 mm; 3 h (ev. č. 1:2/1985 - 74)

12. 8. 1985: **Hrob 13/1985** (dětský skelet; nalezeno v maltovinovém zásypu u J stěny náhrobního kamene).



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, [+ W ◊ I] ◊ I ◊ R' [◊ BOEM]

Rv.: český lev doleva, [+ PRAG ◊ PARVI]

Lit.: *Castelin 1953*, 34, č. 1–2.

75. 0,436 g; 10,2/11,0 mm; 5 h (ev. č. 6/1985 - 75)

10. 7. 1985: **Hrob 79/1985** (výplň, asi 20 cm nad kostrou).



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOh'ES ◊ REX ◊ BOEM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, ◊◊ S' WENCZLAVS

Lit.: *Castelin 1953*, 61, č. 15; *Popelka – Videman 2020*, 68, 70, č. 18–26, obr. 3b:18–26.

76. 0,270 g; 13,5/12,1 mm; 5 h (ev. č. 9/1985 - 76)

15. 8. 1985: **Hrob 27/1985** (výplň, asi 30 cm nad kostrou).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Konrád Kaplíř ze Sulevic, AR halěř, 1383–1384

Av.: korunované poprsí panovníka čelně, REX ◊ B-OCMIC

Rv.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. VII.b/1; *Ciblář 2020*, 72, obr. 41.

77. 0,494 g; 11,3/11,3 mm; 1 h (ev. č. 3/1985 - 77)

2. 9. 1985: **Hrob 62/1985** (zásyp, na minci v náleзовém stavu přilepen fragment dřeva z rakve?).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 42, var. II.A2.

78. 0,409 g; 12,3/13,2 mm (ev. č. 8/1985 - 78)

15. 8. 1985: **Hrob 19/1985** (v levé části hrudníku u založení pravé ruky přes prsa).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 42, var. II.A2 (?).

79. 0,134 g; -/13,0 mm; plošná koroze, olámaný okraj (ev. č. 4/1985 - 79)

15. 8. 1985: Patrně z **hrobu 26/1985** (hrob poškozen novověkou stavební jámou, na jejímž dně 10 cm vrstva vápna částečně pokrývající pravou stranu hrudi kostry).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR halěr se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna

Rv.: hladký

Lit.: –.

80. 0,107 g; 10,5/10,7 mm (ev. č. 5/1985 - 80)

13. 8. 1985: Povrch žluté jílovité promíšené hlínou u J strany hrobu 15/1985 – povrch terénu, do něž byl hrob 15 zahlouben. Žlutá vrstva je součástí vyrovnávaček v gotické úrovni J lodi.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Cibulář 2020*, 72, obr. 43b (?).

81. 0,209 g; 11,5/11,0 mm (ev. č. 2/1985 - 81)

13. 8. 1985: Porušená koruna zdiva V-Z (u S profilu sondy), přibližně uprostřed plochy u kvádříku z červeného pískovce.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Cibulář 2020*, 72, obr. 43b.

82. 0,187 g; 13,8/12,4 mm (ev. č. 7/1985 - 82)

Srpen 1985: **Hrob 16/1985** (zásyp).

83. Drobný zlomek blíže neurčitelné středověké mince (ev. č. 11/1985 - 83)

Výzkum 1986

Sonda II/1986 – severní zahrada

3. 9. 1986: S část sondy, **objekt v SV rohu** v úrovni podložního písku.



ČECHY, Vratislav I. (II.), jako král (1086–1092)

AR denár, 1086–1092

Av.: v hladkém kruhu stylizované korunované poprsí Vratislava I. doprava, na rameni tři kuličky, WRATIZLV-S

Rv.: v hladkém kruhu ruka s praporcem doleva, S WEICEZLV-S

Lit.: *Cach* 1972, 21, č. 354; *Šmerda* 1996, 76–77, č. 165a.

84. 0,427 g; 15,2/15,8 mm; 5 h; nalomený a deformovaný střížek (ev. č. 84)

10. 7. 1986: Čištění S líce J zdiva V-Z pozdně středověkého domu – v bílé zánikové maltovinové vrstvě – nalezeno nad základovým ústupkem v destrukci.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze dvou řad půlměsíčků (4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána* 2002, 44, var. II.B.

85. 0,509 g; 13,8/14,5 mm (ev. č. 85)

Výzkum 1987

Sonda III/1987

20. 8. 1987: **Obj. 2a/1987** – J okraj objektu ve zbytku výplně.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IO[hCS ° REX ° BO]EM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, o+o S [WENCZLAV]S
Lit.: *Castelin* 1953, 61, č. 15; *Popelka – Videman* 2020, 68, 70, č. 18–26,
obr. 3b:18–26.

86. 0,509 g; 13,8/13,0 mm; 1 h (ev. č. 86)

5. 8. 1987: **Obj. 2a/1987** – střed objektu 20 cm nade dnem.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, [+ IOH]ES ° REX ° BOEM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [?? WEN]CZLAVS

Lit.: –.

87. 0,192 g; 12,8/14,0 mm; 12 h (ev. č. 87)

Výzkum 1988

Sonda II/1988

20. 7. 1988: Prostor J lodi vymezený 2. a 3. pilířem nedostavěného gotického kostela od Z, výplň kúlové jámy III, která procházela přes horizonty středověkého i novověkého hřbitova. Byla tedy nejspíše barokní a může to být pozůstatek lešení. Není jasné, jestli mince skutečně souvisí až s barokní fází kláštera, a pak by šlo nejspíše o doklad sběratelství, nebo jde o minci, která se na místo nálezu dostala jako starší intruze, která by mohla indikovat cirkulaci staršího autentického nálezu.



Řím – císařství, Aurelianus (270–275) mincovna (?), AE antoninian, 270/275

Av.: [.....]VS AVG, poprsí Aureliana ve zbroji s paprskovitou korunou
doprava

Rv.: opis i obraz nečitelný

Lit.: –.

Ex.: *Militký* 2013, 171, č. 223.

88. 3,300 g; 20,5/21,6 mm; částečně odstraněná patina, krusty (ev. č. 88)

11. 7. 1988: Tmavá kulturní vrstva nad žlutým podloží v J stěně hrobu 3/1988.



ČECHY (?), blíže nepřiráženo

mincovna: *neznámá*, AR denár, patrně konec 2. čtvrtiny 13. století – typ AGNUS DEI

Av.: ve vnitřním hladkém kruhu Beránek Boží doprava hledící doleva drží dlouhý kříž, kytička [AGEVS] DEI O

Rv.: ve vnitřním hladkém kruhu kříž nasazený na žerdi, v úhlech nahoře kytička a půlměsíc, dole dva kroužky, kytička Λ kytička Λ kytička Λ kytička, po obvodu perlovec

Lit.: *Videman 2014*, 7, obr. 1.

89. 0,615 g; 17,0/17,2 mm; 4 h (ev. č. 89)

11. 7. 1988: **Hrob 3/1988** (povrch výplně).



ČECHY (?), blíže nepřiráženo

mincovna: *neznámá*, AR denár, patrně konec 2. čtvrtiny 13. století – typ AGNUS DEI

Av.: ve vnitřním hladkém kruhu Beránek Boží doprava hledící doleva drží dlouhý kříž, kytička AGIV[S DEI]

Rv.: ve vnitřním hladkém kruhu kříž nasazený na žerdi, v úhlech nahoře kytička a půlměsíc, dole dva kroužky, kytička Λ kytička Λ kytička Λ kytička, po obvodu perlovec

Lit.: *Videman 2014*, 7, obr. 1.

90. 0,756 g; 17,5/16,5 mm; 3 h (ev. č. 90)



–, Av.: ve vnitřním hladkém kruhu Beránek Boží doprava hledící doleva drží dlouhý kříž, kytička [...]CAI

Rv.: ve vnitřním hladkém kruhu kříž nasazený na žerdi, v úhlech nahoře kytička a půlměsíc, dole dva kroužky, kytička Λ kytička Λ kytička Λ kytička, po obvodu perlovec

Lit.: *Videman 2014*, 7, jako obr. 1.

91. 0,586 g; 17,8/18,1 mm; 6 h (ev. č. 91)

27. 7. 1988: **Hrob 25/1988** (výplň – těsně nad tělem).



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, + W ◊ I ◊ I ◊ R' ◊ BOE]M

Rv.: český lev doleva, [+ PR]A^oG ◊ PA[RVI]

Lit.: *Castelin 1953*, 34, č. 1; *Hásková 1991*, 24, č. 37–38, tab. 7:37–38; *Ciblar 2020*, 53, obr. 17.

92. 0,478 g; 13,2/13,3 mm; 6 h (ev. č. 92)

27. 7. 1988: při rozebírání bloku mezi hroby 5 a 22/1988 (snad ještě u zbytku výplně 22/1988).



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, + W ◊ I ◊ I ◊ R' ◊ BO]EM

Rv.: český lev doleva, + PRA[G ◊ PAR]VI

Lit.: *Castelin 1953*, 34, č. 1–2.

93. 0,368 g; 14,9/15,1 mm; 12 h (ev. č. 93)

12. 7. 1988: **Hrob 4/1988** (výplň).



MORAVA, Jošt Lucemburský (1375–1411)

mincovna: *Brno*, AR haléř, 1375–1391

Av.: korunované IO, po stranách křížky

Rv.: v perlovci kříž, v úhlech m

Lit.: *Sejbal 1957*, tab. VI:4; *Sejbal 1966*, Tab. XIX:342; *Ciblář – Richtera – Videman 2013*, 35–36, var. JH 2.1, obr. 2.

94. 0,106 g; 10,7/11,1 mm; plošná koroze (ev. č. 94)

13. 7. 1988: **Hroby 10 a 11/1988** (nalezeno na rozhraní obou hrobových výplní).



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht III. (1365–1395)

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2feník se čtyřrázem, 1388–1395

Av.: v trojpásu rakouský štítek s břevnem, kolem v ligaturách a zkratkách AL-BER-TUS, v úhlech trojpásu gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 131, č. VI:6; *CNA I*, 312, č. Fb2, jako Taf. 83:Fa2.

95. 0,093 g; 10,9/11,4 mm (ev. č. 95)



Albrecht IV. (1395–1404), **Albrecht V.** a **Vilém** (†1406)

mincovna: *Vídeň*, AR feník se čtyřrázem, 1395–1406

Av.: v trojpásu korunovaný rakouský štítek s břevnem mezi písmeny W-A, v úhlech trojpásu gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 131, č. VI:7; *CNA I*, 312–313, č. Fa3/a, Taf. 83:Fa3a.

96. 0,463 g; 14,7/13,9 mm (ev. č. 96)

27. 7. 1988: **Hrob 24/1988** (výplň).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR halěr se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblář 2020*, 72, obr. 43b.

97. 0,205 g; 12,7/12,8 mm (ev. č. 97)

13. 7. 1988: S část výplně **hrobu 3/1988** (10 cm nad úroveň kostry).



MORAVA, Albrecht Rakouský (1424–1439)

mincovna: *Brno*, AR peníz se čtyřrázem, 1424–1435

Av.: v hladkém kruhu orlice s hlavou doleva

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 124, č. II:4.

98. 0,179 g; 13,9/14,0 mm (ev. č. 98)

10. 8. 1988: Hlinitý pokryv – 1. úroveň hrobových jam.

RAKOUSKO-UHERSKO, František Josef I. (1848–1916)

mincovna: *Vídeň*, AE 2halěr 1897

Av.: dvouhlavý korunovaný orel

Rv.: v kartuši 2 / ratolesti / 1897

Lit.: *Moravec 1992*, 94, č. 97/6.

99. 3,177 g (ev. č. 99)

Výzkum 1989

Sonda I/1989

17. 7. 1989: Sonda z 50. let (I): na dně sondy v jejím JV rohu, z nepoškozené výplně sousedního hrobu – těsně nad podloží.



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht I. (1282–1298)

mincovna: *Vídeň*, AR fenik se čtyřřázem

Av.: v širokém hladkém kruhu dva kráčející lvi od sebe, mezi nimi kříž, dole štítek s břevny

Rv.: v hladkém kruhu trojpás z perlovce, uvnitř písmeno V, v úhlech gotické lístky (zcela nezřetelný)

Lit.: *CNA I*, 82, č. B 192, Taf. 21:B 192.

100. 0,707 g; 18,3/18,0 mm (ev. č. 100)

6. 7. 1989: Rozšíření sondy na V: žlutá jílovitá vrstva nad černou vrstvou 13. století.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOHES ° RE[X ° BOEM]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [o+o S WE]NCEZLA[VS]

Lit.: *Castelin 1953*, 61, jako č. 17 (ale tlustý odražek); *Ciblář 2020*, 58, obr. 21b; *Popelka – Videman 2020*, 69–70, č. 41–42, obr. 3b:41–42.

101. 0,570 g; 13,3/13,0 mm; 12 h (ev. č. 101)

21. 8. 1989: Při rušení přepážky mezi hroby 12/1989 a 20/1989.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346) nebo **Karel IV.** (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, před 1355/58

Av.: zcela nečitelný

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [o]+o S [WENCEZLAVS]
Lit.: –.

102. 0,147 g; 14,6/- mm; 50 % odlomeno (ev. č. 102)

10. 7. 1989: Žlutá jílovitá vrstva (pod červenou drtí) mezi hroby 6/1989
a 21/1989.



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR brakteátový (tzv. dutý) haléř, asi 1358–asi 1376

Av.: ve dvojitěm hladkém kruhu polopostava sv. Václava čelně držící v pravé
ruce praporec

Rv.: neražený

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. III.a; *Cibulář 2020*, 63, obr. 29.

103. 0,242 g; 16,4/16,6 mm (ev. č. 103)

20. 7. 1989: SZ roh **objektu IV** – ve výplni.



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR brakteátový (tzv. dutý) haléř, asi 1358–asi 1376

Av.: ve dvojitěm hladkém kruhu polopostava sv. Václava čelně držící v pravé
ruce praporec

Rv.: neražený

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. III.a; *Cibulář 2020*, 63, obr. 29.

104. 0,170 g; -/- mm; olámaný okraj (ev. č. 104)

15. 8. 1989: **Hrob 15/1989** (zásyp).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 46, var. III.3 (?).

105. 0,423 g; 14,8/14,6 mm (ev. č. 105)

25. 7. 1989: **Hrob 15/1989** (povrch zásypu).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblář 2020*, 72, obr. 43b.

106. 0,166 g; 11,2/11,1 mm (ev. č. 108)

19. 7. 1989: **Hrob 5/1989** (povrch výplně).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dva trojlístky

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblář 2020*, 72, obr. 43c.

107. 0,155 g; 11,9/11,7 mm (ev. č. 106)

25. 7. 1989: **Hrob 16/1989** (zásyp – povrch, SZ roh hrobové jámy).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblář 2020*, 72, obr. 43b.

108. 0,250 g; 11,6/11,6 mm (ev. č. 107)

27. 7. 1989: **Hrob 13/1989** (zásyp – v místech levé nohy – nad ní).



MORAVA, Jošt Lucemburský (1375–1411)

mincovna: *Brno*, AR haléř, 1375–1391

Av.: korunované IO, po stranách křížky

Rv.: v perlovci kříž, v úhlech m

Lit.: *Sejbal 1957*, tab. VI:4; *Sejbal 1966*, Tab. XIX:342; *Ciblář – Richtera – Videman 2013*, 35–36, var. JH 2.1, obr. 2.

109. 0,086 g; 9,8/9,6 mm; plošná koroze (ev. č. 109)

20. 7. 1989: **Hrob 7/1989** (povrch výplně).



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht III. (1365–1395)?

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2fenik se čtyřrázem, 1388–1395 (?)

Av.: v trojpásu rakouský štítek s břevnem, kolem v ligaturách a zkratkách AL-BER-TUS, v úhlech trojpásu (nečitelné) gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 131, č. VI:6 (?); *CNA I*, 312, č. Fb2, jako Taf. 83:Fa2 (?).

Kom.: nejisté určení.

110. 0,128 g; 11,4/10,9 mm; vylomený okraj (ev. č. 110)

24. 7. 1989: **Hrob 8/1989** (zásyp).



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht IV. (1395–1404), **Albrecht V.** a **Vilém** (†1406)

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2fenik se čtyřrázem, 1395–1406

Av.: v trojpásu korunovaný rakouský štítek s břevnem mezi písmeny W-A, v úhlech trojpásu gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 131, č. VI:8; *CNA I*, 312–313, č. Fa3/a Hälbing, Taf. 83:Fa3b Hälbing.

111. 0,107 g; 11,0/11,6 mm; rozlomený (ev. č. 111)

19. 7. 1989: Povrch **hrobové výplně J** od hrobu 6/1989.



BAVORY-INGOLSTADT, Štěpán III. (1375–1413) a **Ludvík VII.** (1413–1443)
mincovna: *Ingolstadt*, AR feník se čtyřrázem, 1406–1413

Av.: písmena SL

Rv.: ingolstadský pardál doleva

Lit.: *Beierlein* 1901, 504, č. 3388; *Noss* 1920, 88, č. 30; *Emmerig* 2007, 169, č. BI-4, Taf. II:BI-4.

112. 0,392 g; 15,8/15,0 mm; 1 h (ev. č. 112)

25. 7. 1989: **Hrob 9/1989** (zásyp – vedle levé patní kosti).



ŠTÝRSKO, Arnošt Železný (1406–1424)

mincovna: *Štýrský Hradec*, AR 1/2feník se čtyřrázem

Av.: v trojpásmu rakouský štítek s břevnem, kolem písmena E-R-N, v úhlech trojlístky

Av.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 137, č. VI:33; *CNA I*, 326, č. Fb2, Taf. 87:Fb2 Hälbing.

113. 0,182 g; 11,6/11,2 mm (ev. č. 113)

26 7. 1989: **Hrob 14/1989** (zásyp – těsně nad ramenem).



Blíže neurčeno

AR 1/2feník se čtyřrázem, 14./15. století

Av.: nečitelný motiv

Av.: nečitelný motiv

Lit.: –.

114. 0,144 g; 10,9/- mm; prohnutý (ev. č. 114)

29. 7. 1989: **Hrob 7/1989** (povrch výplně).



ČECHY, Jiří z Poděbrad (1458–1471)

mincovna: *Kutná Hora*, AR kruhový peníz, asi 1458–1468

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva s hřívou složenou ze dvou řad pŕlměsíčkŕ (3+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 122, č. E:22; *Gregor – Hána* 2020, 51, typ V.1.

115. 0,281 g; 13,4/12,8 mm (ev. č. 115)

19. 7. 1989: Na rozhraní mezi bílou maltovinou a povrchem hrobových výplní u J zdi nedostavěné lodi (JV od hrobu 3/89).



Horní Lužice, **ZHOŘELEČ**, město

mincovna: *Zhořelec*, AR kruhový peníz (2. polovina 15. století?)

Av.: v provazcovém kruhu minuskulní GOR

Rv.: velká koruna s téměř rovnou základnou, na obrubě koruny linie výrazných perel

Lit.: *Radoměřský* 1976, 129, jako č. V:15.

116. 0,337 g; 13,4/12,8 mm; 3 h (ev. č. 116)

10. 7. 1989: Uprostřed J strany sektoru v humusovité svrchní vrstvě pod drnem.

ČECHY, Marie Terezie (1740–1780)

mincovna: *Praha*, mm. Pavel Erdmann (1755–1765), AE grešle 1760, skupina: tečka - tečka

Av.: tři oválné znaky do trojlistu v korunované kartuši, středová značka zavěšený list pod krokvicí

Rv.: v kartuši EIN / GRESCHL / 1760., nad mušlí nahoře a dole tečka

Lit.: *Militký* 2009a, 112, č. I/12.35a–b.

117. 7,748 g (ev. č. 117)

Výzkum 1990
Sonda Ia+b/1990

24. 7. 1990: **Hrob 14/1990** (zásyp).



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, [+ W ◊ I ◊ I ◊ R ◊ BOEM]

Rv.: český lev doleva, [+ PRAG ◊ PARVI]

Lit.: *Castelin 1953*, 34, č. 1–2.

118. 0,202 g; 13,4/- mm; 3 h; asi 40 % odlomeno (ev. č. 1/1990 - 118)

27. 7. 1990: **Hrob 17/1990** (zásyp).



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, [+ IOh'ES ◊ RE[X ◊ BOEM]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [✱ + ✱ S W]ENCEZLAVS

Lit.: *Hásková 1991*, 34, č. 79, tab. 14:79.

119. 0,227 g; -/14,1 mm; 12 h; asi 50 % odlomeno (ev. č. 8/1990 - 119)

6. 7. 1990: **Hrob 5/1990** (pod chodidlem kostry, v podloží).



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IO[h'ES ◊ RE[X ◊ BOEM]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [? + ? S W]ENCEZLAVS

Lit.: *nepublikováno*.

120. 0,436 g; 14,3/13,8 mm; 6 h (ev. č. 2/1990 - 120)

27. 7. 1990: **Hrob 29/1990** (zásyp).



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOH[ES ° REX ° B]OEM'

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [? + ? S W]ENCEZLAVS

Lit.: *nepublikováno*.

121. 0,347 g; 13,5/12,7 mm; 9 h (ev. č. 3/1990 - 121)

28. 8. 1990: **Hrob 80/1990** (zásyp – za hlavou u rozhraní s hrobem 79/1980).

ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346) nebo **Karel IV.** (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, před 1355/58

Av.: zcela nečitelný

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít (zcela nečitelná), [?+?

S WE]NCE[ZLAVS]

Lit.: –.

122. 0,170 g; -/- mm; zcela rozlámaný (ev. č. 14/1990 - 122)

14. 8. 1990: **Hrob 53/1990** (pod hlavou kostry).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58

Av.: český lev doleva, + KAR[OLVS ° PR]IMVS

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí, [o+o S WE]NCEZ[LAVS]

Lit.: *Hána 2005*, 122, var. Ia/1.

123. 0,414 g; 14,9/15,5 mm; 6 h (ev. č. 4/1990 - 123)

9. 8. 1990: **Hrob 43/1990** (zásyp).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58

Av.: český lev doleva, [+ KARO]LVS ° PRIM[VS]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí, o+o [S WENCEZLAVS]

Lit.: *Hána 2005*, 122, var. Ib/1; *Ciblář 2020*, 63, obr. 26.

124. 0,125 g; 13,3/12,5 mm; 12 h (ev. č. 7/1990 - 124)

7. 8. 1990: **Hrob 18/1990** (zásyp – vedle stehenní kosti).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58

Av.: český lev doleva, + KARO[LVS] ° PRIMVS

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí, o+o [S WENCEZLA]VS

Lit.: *Hána 2005*, 122, var. Ib/1; *Ciblář 2020*, 63, obr. 26.

125. 0,221 g; 13,0/13,2 mm; 12 h (ev. č. 5/1990 - 125)

25. 7. 1990: **Hrob 18/1990** (pod náhrobní deskou).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Konrád Kaplír ze Sulevic, AR halěř, 1383–1384

Av.: korunované poprsí panovníka čelně, REX ° B-OCMIC

Rv.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. VII.b/1; *Ciblář 2020*, 72, obr. 41.

126. 0,255 g; 12,3/11,5 mm; 3 h (ev. č. 11/1990 - 126)

25. 7. 1990: **Hrob 22/1990** (snad na čele kostry).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58

Av.: český lev doleva, [+ KAROL]VS ° PRIM[VS]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí, [o+o S WENCEZ]LAVS

Lit.: *Hána 2005*, 122, č. Ib/1; *Ciblář 2020*, 63, obr. 26.

127. 0,193 g; 11,3/13,4 mm; 5 h (ev. č. 6/1990 - 127)

6. 8. 1990: **Hrob 19/1990** (u levé stehenní kosti).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR brakteátový (tzv. dutý) halěr, asi 1358–asi 1376

Av.: ve dvojitěm hladkém kruhu polopostava sv. Václava čelně držící v pravé ruce praporec

Rv.: neražený

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. III.a; *Ciblář 2020*, 63, obr. 29.

128. 0,156 g; 18,0/- mm; olámaný okraj (ev. č. 10/1990 - 128)

9. 8. 1990: **Hrob 45/1990** (zásyp).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR brakteátový (tzv. dutý) halěr, asi 1358–asi 1376

Av.: ve dvojitěm hladkém kruhu polopostava sv. Václava čelně držící v pravé ruce praporec

Rv.: neražený

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. III.a; *Ciblář 2020*, 63, obr. 29.

129. 0,267 g; -/17,3 mm; olámaný okraj (ev. č. 9/1990 - 129)

9. 8. 1990: Povrchy hrobových výplní pod dlažbou (u Z okraje sondy); nalezeno u J okraje při začišťování sondy.



ČECHY, Karel IV. (1346–1378) nebo **Václav IV.** (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Jan Rotlev, AR haléř, asi 1376–asi 1383

Av.: v perlovci koruna

Av.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Castelin 1953*, 88, č. 24; *Hásková 1991*, 41, č. 104–107, tab. 19:104–107;

Hána 2005, 123, č. Vb; *Cihlář 2020*, 64, obr. 31.

130. 0,178 g; 11,9/12,3 mm; 12 h (ev. č. 15/1990 - 130)

26. 7. 1990: **Hrob 19/1990** (v JV rohu obezděného hrobu, asi 60 cm pod korunou nejvyšší J cihlové plenty).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřiva ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 42, var. II.A2.

131. 0,507 g; 16,0/14,4 mm (ev. č. 12/1990 - 132)

25. 7. 1990: **Hrob 12/1990** (zásyp).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřiva ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána* 2002, 42, var. II.A2.

132. 0,233 g; 13,7/14,1 mm (ev. č. 13/1990 - 133)

24. 7. 1990: **Hrob 13/1990** (zásyp – nad hlavou).



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht III. (1365–1395)

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2feník se čtyřrázem, 1388–1395

Av.: v trojpásu rakouský štítek s břevnem, kolem v ligaturách a zkratkách AL-BER-TUS, v úhlech trojpásu gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 131, č. VI:6; *CNA I*, 312, č. Fb2, jako Taf. 83:Fa2.

133. 0,181 g; 11,2/12,1 mm; vylomený okraj (ev. č. 16/1990 - 131)

20. 7. 1990: **Hrob 7/1990** (zásyp).



ŠTÝRSKO, Leopold IV. (1404–1406)

mincovna: *Štýrský Hradec*, AR 1/2feník se čtyřrázem, 1404–1406

Av.: v trojpásu rakouský štítek s břevnem, kolem písmena L-D-P, v úhlech trojpásu trojlístky

Av.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 136, č. VI:31; *CNA I*, 325, č. Fb1, Taf. 87:Fb1 Hälbing.

134. 0,167 g; 11,3/11,0 mm (ev. č. 17/1990 - 134)

Zásyp výzkumu 1946 / 1990.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR halěř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu mírně rozevřená koruna (špatně zřetelná)

Rv.: hladký

Lit.: –.

135. 0,204 g; 11,4/11,5 mm (ev. č. 135)



ŠTÝRSKO, Arnošt Železný (1406–1424)

mincovna: *Štýrský Hradec*, AR 1/2fenik se čtyřrázem

Av.: v trojpásu rakouský štítek s břevnem, kolem písmena E-R-N (písmeno E obrácené), v úhlech trojlístky

Av.: hladký

Lit.: *Radoměský* 1976, 137, č. VI:35; *CNA I*, 326, č. Fb2/a Hälbing, jako Taf. 87:Fb2/a.

136. 0,159 g; 10,5/10,5 mm (ev. č. 136)

9. 8. 1990: **Hrob 42/1990** (zásyp).



NEPŘÍŘAZENÁ NAPODOBENINA VÍDEŇSKÉHO 1/2FENIKU

mincovna: *neznámá*, AR 1/2fenik se čtyřrázem, asi 1400–1425/1430

Av.: v trojpásu erbovní štítek s břevnem, nahoře P, vlevo a vpravo O-[.], v úhlech trojpásu gotické listky

Rv.: hladký

Lit.: *CNA I*, 337, č. Fc28a, Taf. 91:Fc28a.

137. 0,166 g; 12,5/10,5 mm (ev. č. 18/1990 - 137)

Zásyp výzkumu ze 40. let 20. století (rozšíření sondy k S).

ČESKOSLOVENSKO, mincovna: *Kremnica*, AE 10halér 1935

138. 1,992 g (ev. č. 19/1990 - 138)

–, mincovna: *Kremnica*, AE 10halér 1935

139. 1,992 g (ev. č. 19/1990 - 139)

NĚMECKO, třetí říše, Zn 10fenik 1941 A

140. 3,338 g (ev. č. 19/1990 - 140)

Výzkum 1991

Sonda I/1991 – nedostavěné trojlodí

12. 7. 1991: U V části trasy dešťové kanalizace.



ČECHY, Václav II. (1278/83–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1300–1305

Av.: česká koruna, + W ◊ I [°/° I] ◊ R' ◊ BOEM

Rv.: český lev doleva, + PRA[G ◊ PA]RVI

Lit.: *Castelin* 1953, 34, č. 1–2.

141. 0,426 g; 12,7/14,3 mm; 4 h (ev. č. 141)



DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht IV. (1395–1404), **Albrecht V.** a **Vilém** (†1406)

mincovna: *Vídeň*, AR 1/2fenik se čtyřrázem, 1395–1406

Av.: v trojpásu korunovaný rakouský štítek s břevnem mezi písmeny W-A,
v úhlech trojpásu gotické lístky

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský* 1976, 131, č. VI:8; *CNA I*, 312–313, č. Fa3/a Hälbling,
Taf. 83:Fa3b Hälbling.

142. 0,209 g; 10,9/11,3 mm (ev. č. 142)

1. 8. 1991: **Hrob 20/1991** (výplň – horní část).



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOh'CS ° RCX ° BOEM'

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, ★+★ S' WENCEZLAVS

Lit.: *Castelin* 1953, 57, č. 11; *Hásková* 1991, 34, č. 76, tab. 14:76; *Ciblar* 2020,
58, obr. 21a; *Popelka – Videman* 2020, 68–69, č. 4–9, obr. 3a:4–9.

143. 0,357 g; 13,4/13,2 mm; 2 h (ev. č. 143)

7. 8. 1991: Na povrchu černé jílovité vrstvy překrývající hrob 20/1991.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOH'ES ° REX [° BOEM]

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [? + ?] S [W]ENCEZLAVS

Lit.: *Castelin 1953*, 57, č. 11 (?); *Hásková 1991*, 34, č. 78, tab. 14:76 (?); *Ciblář*

2020, 58, obr. 21a (?); *Popelka – Videman 2020*, 68–69, č. 4–9, obr. 3a:4–9 (?).

144. 0,231 g; 12,9/13,2 mm; 10 h; vylomený okraj (ev. č. 144)

22. 8. 1991: **Hrob 52/1991** (výplň /pravděpodobně/).



ČECHY, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus, 1346–asi 1355/58

Av.: český lev doleva, + KA[ROLVS PRIMV]S

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí, ○○○ [S WENCEZLAVS]

Lit.: *Hána 2005*, 122, č. Ia/1.

145. 0,249 g; 14,5/13,4 mm; 6 h (ev. č. 145)

12. 8. 1991: Černá jílovitá vrstva nad opukovými dlaždicemi (u středu J strany hrobu 22/1991).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, mm. Konrád Kaplíř ze Sulevic, AR halěř, 1383–1384

Av.: korunované poprsí panovníka čelně, REX[° B-OEMIE]

Rv.: v perlovci český lev doleva

Lit.: *Hána 2005*, 123, var. VII.b/1; *Ciblář 2020*, 72, obr. 41.

146. 0,361 g; 12,6/12,3 mm; 2 h (ev. č. 146)

1. 8. 1991: S stěna (asi 30 cm pod povrchem) hrobu 19/1991 – sousední hrobová výplň.

**ČECHY, Václav IV.** (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 42, var. II.A1 (?).

147. 0,272 g; 13,3/12,0 mm (ev. č. 147)

7. 8. 1991: **Hrob 16/1991** (zásyp).

**ČECHY, Václav IV.** (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 43, var. II.A2; *Hásková 1991*, 48, č. 139, tab. 25:139.

148. 0,460 g; 14,0/15,8 mm (ev. č. 148)

12. 8. 1991: Těsně nad **hrobem 33/1991** (10 cm nad první kostí).

**ČECHY, Václav IV.** (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 43, var. II.A2; *Hásková 1991*, 48, č. 139, tab. 25:139.

149. 0,554 g; 14,5/15,0 mm (ev. č. 149)

5. 8. 1991: **Hrob 22/1991** (zásyp).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze tří řad půlměsíčků (3+4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 43, var. II.A2 (?).

150. 0,214 g; 16,5/16,0 mm; olámaný okraj (ev. č. 150)

12. 8. 1991: Černá jílovitá podlahová (?) vrstva JV rohu hrobu 22/1991 – při snímání vrstvy.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR peníz se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva, hřívá ze dvou řad půlměsíčků (4+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Hána 2002*, 43, var. II.A3.

151. 0,497 g; 13,5/14,3 mm (ev. č. 151)

28. 8. 1991: Černá vrstva nad žlutou vyrovnávačkou (spodek podezdívky), JV roh sondy.



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR halěř se čtyřřázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé línii

Rv.: hladký

Lit.: *Cibulář 2020*, 72, obr. 43b.

152. 0,145 g; 10,5/11,2 mm (ev. č. 152)

12. 8. 1991: Černá jílovitá vrstva nad opukovými dlaždicemi (asi u JV rohu hrobu 22/1991).



ČECHY, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR haléř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblař 2020*, 72, obr. 43b.

153. 0,150 g; 12,2/11,8 mm (ev. č. 153)

11. 7. 1991: Povrch spálené (červené) výplně zahloubeného objektu (negativu zdíva?), přiléhajícího ze S k výplni dešťového kanálu (uprostřed průběhu).



ČECHY, Jiří z Poděbrad (1458–1471)

mincovna: *Kutná Hora*, AR kruhový peníz, asi 1458–1468

Av.: v hladkém kruhu český lev doleva s hřívou složenou ze dvou řad půlměsíček (3+4)

Rv.: hladký

Lit.: *Radoměřský 1976*, 122, č. E:22; *Gregor – Hána 2020*, 51, typ V.1.

154. 0,257 g; 12,8/- mm (ev. č. 154)

6. 8. 1991: Tmavá jílovitá podlahovina mezi hroby 4/1991, 11/1991 a objektem 2/1991.



Blíže neurčitelné

AR kruhová mince – blíže neurčitelná

Av.: nečitelný

Rv.: nečitelný

Lit.: –.

155. 0,067 g; zlomek asi 20 % (ev. č. 155)

Sonda II/1991

15. 7. 1991: V drnu při skrývání sondy (uprostřed S strany u zahradní zdi).

NĚMECKO, třetí říše, Zn 10fenik 1941 B

156. 3,255 g (ev. č. 156)

Zahazování sond

31. 10. 1991: Nalezeno v hlíně v sekundární pozici.



Slezsko, **VRATISLAV**, město, **Matyáš I. Korvín** (1469–1490)

mincovna: *Vratislav*, mm. Hermann Silberbrenner, AR haléř, 1470–1471

Av.: uhersko-český znak, okolo m / B-R

Rv.: polopostava sv. Jana Křtitele čelně

Lit.: *Kopicki 1983*, 42, č. 495; *Paszkiewicz 2021*, 267, č. 1.17.

157. 0,122 g; 11,6/11,2 mm; 12 h (ev. č. 157)

Výzkum 1992

Sonda I/1992

13. 8. 1992: Černý zásyp **hrobu** nad dětskou kostrou u J stěny hrobky.



ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, AR parvus

Av.: český lev doleva, + IOH'ES ° REX ° BOEM

Rv.: polopostava sv. Václava čelně držící kopí a štít, [✱ + ✱] S WENCEZLAVS

Lit.: *Castelin 1953*, 57, č. 11; *Hásková 1991*, 34, č. 76, tab. 14:76; *Cibulář 2020*,

58, obr. 21a; *Popelka – Videman 2020*, 68–69, č. 4–9, obr. 3a:4–9.

158. 0,463 g; 14,0/14,0 mm; 9 h (ev. č. 158)

**Václav IV.** (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR halěř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblař 2020*, 72, obr. 43b.

159. 0,202 g; 11,0/13,1 mm (ev. č. 159)

10. 7. 1992: Zásyp výzkumu z roku 1940.

ČESKOSLOVENSKO, mincovna: *Kremnica*, AE 5halěř 1938

160. 1,69 g (ev. č. 160)

–, mincovna: *Kremnica*, AE 5halěř, letopočet nečitelný

161. 1,63 g (ev. č. 161)

ČECHY a MORAVA, protektorát, mincovna: *Lysá nad Labem*, Zn 50halěř 1940

162. 3,60 g (ev. č. 162)

–, mincovna: *Lysá nad Labem*, Zn 10halěř, letopočet nečitelný

163. 1,81 g (ev. č. 163)

Areál kláštera, v neznámé době na neznámém místě**ČECHY, Václav IV.** (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, AR halěř se čtyřrázem, 1384–1419

Av.: v hladkém kruhu rozevřená koruna, v prostoru mezi liniemi dvě perly na svislé linii

Rv.: hladký

Lit.: *Ciblař 2020*, 72, obr. 43b.

164. 0,100 g; -/12,5 mm; olámaný okraj (ev. č. 164)

Numismatická analýza

Kolekce 164 mincí postupně objevených v areálu Sázavského kláštera představuje jedinečnou sondu do peněžního oběhu od 11. století do raného novověku. Zásadní předěl v dějinách lokality představuje počátek husitského období, kdy v roce 1421 došlo k vyhnání zdejších mnichů i stavitelů, a tento fakt se také výrazně odrazil ve svědectví numismatických pramenů, kde lze sledovat razantní úbytek nálezových mincí (tab. 1). V souboru jsou zastoupeny především ztrátové exempláře, ale také řada mincí s hrobovými kontexty (tab. 2). V dalším textu je prezentován chronologicky řazený numismatický rozbor. Mincím z hrobových kontextů je pak věnována samostatná kapitola v závěru tohoto příspěvku. Podrobná analýza vztahu mincí k archeologickým nálezovým situacím a stavebnímu vývoji kláštera přesahuje rámec tohoto příspěvku a bude publikována na jiném místě.

Nejstarší mincí pocházející z areálu kláštera je římský antoninian (č. 88) císaře Aureliana (270–275), který s ohledem na zcela ořelý rub nelze přesně určit (*Militký 2013*, 171, č. 223). Jde o nález pocházející z kůlové jámy v prostoru nedostavěného gotického kostela – mince se do nálezové situace mohla dostat jako starší intruze,¹ může však jít i o doklad sběratelství z barokního období. S ohledem na nejasnou chronologickou interpretaci nález nebyl zařazen do nedávno zveřejněného přehledu antických mincí pocházejících ze středověkých kontextů (*Militký 2020*).

Nejstarší ražbou související již s dobou existence kláštera je český denár Vratislava I. (II.) typu Cach (1972) č. 354 (č. 84) z období jeho královské vlády v letech 1086–1092. Jde o masově ražený typ s portrétem korunovaného krále, který je doložen z řady hromadných nálezů (*Cach 1972*, 21, č. 21). Sázavský exemplář byl nalezen v prostoru severní zahrady, v objektu v severovýchodním rohu sondy II/1986. Další chronologicky následnou ražbou je denár Soběslava I. (1125–1140) typu Cach (1972) č. 576 (č. 34). Tento typ známe ze čtyř hromadných nálezů (*Cach 1972*, 41, č. 576). Mince byla objevena v ploše sakristie v zánikovém horizontu objektu z 11. století s kůlovými jámami. Na konec 12. století lze datovat také fenik (č. 71) ražený v říšské mincovně Cheb typu Hásková (1972) č. 19. Jde o velmi vzácnou ražbu doloženou jediným exemplářem v depotu Věrušičky² (*Hásková 1972*, 27–28, č. 4). Mince pochází z prostoru rajského dvora, avšak bez jasného archeologického kontextu. Do období asi 1190–1215 patří také fenik (č. 68) biskupství Pasov typu Kellner (1997) č. 17. Tyto ražby známe na domácí půdě především z nálezů v jižních Čechách – např. Strunkovice nad Blanicí (*Kudrnáč 1998*, 52–54, obr. 37 dole; *Parkman 2003*, 143) a Radčice (*Militký 2006*). Sázavský exemplář pochází z hrobu 9/1984 a jde o nejstarší doklad vložení mince do hrobu na lokalitě. Počet ražeb z 11. a 12. století pocházejících z areálu kláštera je nápadně malý a velmi pravděpodobně odráží jen občasné manipulace s penězi, což může být do určité míry také odrazem církevního prostředí. Samozřejmě však musíme počítat s při-

¹ Hypoteticky nelze vyloučit, že mohla být na ploše budoucího kláštera ztracena již v průběhu doby římské a posléze cirkulovat v zemině.

² Tento nález objevený na k. ú. Štoutov připravuje k publikaci Mgr. Petr Schneider.

livem mincí do kláštera také prostřednictvím laiků, v konkrétních případech to však nelze rozlišit.

Období 13. století reprezentuje celkem šest mincí. Tři z nich (č. 89–91) však pocházejí z povrchu výplně a stěny hrobu 3/1988 – nelze vyloučit, že jde o hromadný nález či jeho část. Jedná se o poněkud záhadné dvoustranné denáry typu AGNVS DEI. Na líci je Beránek Boží držící dlouhý kříž a opis AGNVS DEI. Na rubu je kříž nasazený na žerdi, v jeho úhlech nahoře je kytička a půlměsíc, dole dva kroužky, imitativní opis tvoří opakující se kombinace kytiček a Λ. Každý ze sázavských exemplářů byl ražen jiným párem razidel. Do nedávné doby byly známy pouze tři další kusy nalezené z okolí Přelouče a v Kácově (*Videman 2014*, 7–8, obr. 1 a 3a), ražené rovněž dvěma páry odlišných razidel. Jde o ražby bez jména panovníka a jejich datace i přiřazení jsou značně složité. Nálezový původ již šesti exemplářů na českém území naznačuje jejich českou provenienci, navíc Kácov leží na řece Sázavě v blízkosti Sázavského kláštera. Dataci lze stanovit pouze obecně nejspíše do 2. čtvrtiny 13. století, snad do jejího závěru. Zatím jen zcela hypoteticky je lze přímo spojit s křížovou výpravou v letech 1248–1249 (*Videman 2014*, 10).

Do období vlády Přemysla II. (1253–1278) patří moravský denár fenikového typu, typ Cach (1974) č. 905, ražený v letech 1253–asi 1270 (č. 15). Mince pochází z hrobu v sondě před farou – nálezový výskyt moravských denárů fenikového typu v Čechách je poměrně vzácný. Zcela neurčitelný je snad moravský malý brakteát (č. 16). Ražby 13. století uzavírá vídeňský fenik se čtyřrázem Albrechta I. (1282–1298) typu *CNA I* č. B 192. Nálezový výskyt a intenzivní oběh dolnorakouských feniků je typický zvláště pro jihočeskou oblast, kde je však prostřednictvím depotů zřetelné dlouhodobé užívání ražeb 13. století hluboko do 14. století (*Militký 2002*; *Militký 2016*). Přesah užívání do 14. století nelze vyloučit ani u sázavského exempláře, pocházejícího z hrobu. Z přehledu mincí 13. století je zřejmá podobná tendence jako u ražeb 11. a 12. století – v nálezových kontextech se vyskytují jen sporadicky. Nápadná je také absence brakteátů, což je ovšem v kategorii jednotlivých mincí z archeologických situací poměrně obvyklý jev. Je totiž možné, že se v agresivním půdním prostředí nezachovaly.

Tabulka 1: Sázava – klášter. Chronologicky řazený přehled mincovních nálezů.

Č. kat.	Nálezové okolnosti	Země	Panovník	Nominál	Datace
88	II/1988, sv. Prokop, novověká kůlová jáma	Řím	Aurelianus	AE antoninian	novověk
84	S zahrada, obj. v SV rohu	Čechy	Vratislav II.	AR denár	po 1086/92
34	Sakristie, obj. s kůlovými jamami, 1983	Čechy	Soběslav I.	AR denár	po 1125/40
71	Rajský dvůr 1985	Cheb		AR feník	po 1190
68	kaple P. Marie, hr. 9/1984	Pasov, biskupství		AR feník	po 1190/1215
89	II/1988, J stěna hr. 3/1988	Čechy	Typ AGNVS DEI	AR denár	před 1250?
90	II/1988, hr. 3/1988, povrch výplně	Čechy	Typ AGNVS DEI	AR denár	před 1250?
91	II/1988, hr. 3/1988, povrch výplně	Čechy	Typ AGNVS DEI	AR denár	před 1250?
15	sonda před farou 1977, hrob	Morava	Přemysl II.	AR denár	po 1253/70
16	dvůr 1977	Morava (?)	13. stol. (?)	AR brakteát	
100	I/1989, hrob, zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht I.	AR feník	po 1282/98
13	1974	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
33	XVb/1981, hr. 14/1981, mezi stehenními kostmi	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
35	Sakristie, hr. 4/1981, u křížové páteře	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
72	II/1985, hr. 79/1980, SV roh	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
73	II/1985, hr. 79/1980, SZ roh	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
75	II/1985, hr. 13/1985, maltovinový zásyp	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
92	II/1988, hr. 25/1988, těsně nad kostrou	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
93	II/1988, hr. 22/1988?, zásyp	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
118	Ia+b/1989, hr. 4/1990, zásyp	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
141	I/1991	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
6	Křížová chodba, 3. vr. hrobů	Čechy	Jan Lucemburský	AR pražský groš	po 1311/20
7	Křížová chodba, 3. vr. hrobů	Čechy	Jan Lucemburský	AR pražský groš	po 1311/20
9	Křížová chodba 1968, navážka	Čechy	Jan Lucemburský	AR pražský groš	po 1327/40
36	Sakristie 1983, písč. podsyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR pražský groš	po 1340/46
2	S zahrada 1976	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
19	S zahrada 1978	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
26	XIX/1980, kapitulní síň	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46

37	Sakristie 1982, písč. podsyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
38	Sakristie 1982, obj. pod oknem	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
39	Sakristie 1982, hnědá vr.	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
69	S zahrada, X/1984	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
76	II/1985, hr. 79/1985, 20 cm nad kostrou	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
74	II/1985, hr. 79/1980, JZ roh	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
86	III/1987, obj. 2a/1987	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
87	III/1987, obj. 2a/1987	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
101	I/1989, žlutá vr.	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
119	la+b/1989, hr. 17/1990, zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
120	la+b/1989, hr. 5/1990, pod chodilem	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
121	la+b/1989, hr. 29/1990, zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
143	I/1991, hr. 20/1991, zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
144	I/1991, jílová vr. nad hr. 20/1991	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
158	I/1992, hrob, zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
102	I/1989, mezi hr. 12 a 20/1989	Čechy	Jan I. Luc. / Karel IV.	AR parvus	po 1310/50
122	la+b/1989, hr. 80/1990, za hlavou	Čechy	Jan I. Luc. / Karel IV.	AR parvus	po 1310/50
40	Sakristie, S od kovárny 1983, bílá vr.	Švábský Hall		AR halěř	po 1300/50
4	S zahrada 1976, pohřby	Čechy	Karel IV.	AR pražský groš	po 1370/78
20	IV/1980, obj. 2/1980	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
41	Sakristie 1983, písč. podsyp?	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
123	la+b/1989, hr. 53/1990, pod hlavou	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
124	la+b/1989, hr. 43/1990, zásyp	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
125	la+b/1989, hr. 18/1990, u stehenní kosti	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
127	la+b/1989, hr. 22/1990, na čele? lebky	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
145	I/1991, hr. 52/1991, zásyp?	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
103	I/1989, mezi hr. 6 a 21/1989	Čechy	Karel IV.	AR brakt. halěř	po 1358/76
104	I/1989, obj. IV	Čechy	Karel IV.	AR brakt. halěř	po 1358/76

128	la+b/1989, hr. 19/1990, u levé stehenní kosti	Čechy	Karel IV.	AR brakt. haléř	po 1358/76
129	la+b/1989, hr. 45/1990, zásyp	Čechy	Karel IV.	AR brakt. haléř	po 1358/76
3	S zahrada 1976 (zásyp hrobů)	Čechy	Karel IV. (?)	AR parvus	po 1346/50
130	la+b/1989, povrch hrobových výplní	Čechy	Karel IV. nebo Václav IV.	AR haléř	po 1376/83
42	Sakristie 1983, zákl. vkop	Svídnice		AR brakteát	1352–1411
47	Sakristie 1983, písč. podsyp	Čechy	Václav IV.	AR pr. groš	po 1380
12	Rajský dvůr 1969	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
22	XVIII/1980	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
52	Sakristie 1983, písč. podsyp	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
53	Sakristie 1983, mezi dlaždicemi	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
77	II/1985, hr. 27/1985, 30 cm nad kostrou	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
126	la+b/1989, hr. 18/1990, pod náhrobní deskou	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
146	I/1991, černá vr. nad opukovými dlaždicemi	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
8	Křížová chodba 1968	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
17	II/1977	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
23	hr. 16/1981, u lebky	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
24	hr. 16/1981, u lebky	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
48	Sakristie 1983, písč. podsyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
56	Sakristie 1983, písč. podsyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
57	Sakristie 1983, dno rec. kanálu	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
59	Sakristie 1982, písč. podsyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
78	II/1985, hr. 62/1985, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
79	II/1985, hr. 19/1985, na hrudníku	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
85	S zahrada 1986, pozdně středověký dům, líc J zdiva	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
105	I/1989, hr. 15/1989, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
131	la+b/1989, hr. 19/1990, JV roh obezděného hrobu	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
132	la+b/1989, hr. 12/1990, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
147	I/1991, sousední hrob u hr. 19/1991, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419

148	I/1991, 16/1991, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
149	I/1991, 33/1991, zásyp?	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
150	I/1991, 22/1991, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
151	I/1991, černá vr. u hr. 22/1991	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
21	XIV/1980	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
25	obj. s kůly po obvodu, 1981	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
49	Sakristie 1983, písč. podsyp	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
60	Sakristie 1982, šedá maltovina	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
61	Sakristie 1982, šedá maltovina	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
80	II/1985, hr. 26/1985, zásyp?	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
81	II/1985, žlutá vrstva	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
82	II/1985, koruna zdiva	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
97	II/1985, hr. 24/1988, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
107	I/1989, hr. 5/1989, povrch	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
108	I/1989, hr. 16/1989, povrch	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
106	I/1989, hr. 15/1989, povrch	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
135	zásyp výzkumu z roku 1946	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
152	I/1991, černá vr. nad žlutou vr.	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
153	I/1991, černá vr. nad opukovými dlaždicemi	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
159	I/1992, hrob, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
164	?	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
44	Sakristie 1982, šedá vr.	Morava	Jošt	AR peníz	po 1375/91
46	Sakristie 1982, písč. podsyp	Morava	Jošt	AR haléř	po 1375/91
94	II/1988, hr. 4/1988, zásyp	Morava	Jošt	AR haléř	po 1375/91
109	I/1989, hr. 13/1989, nad levou nohou	Morava	Jošt	AR haléř	po 1375/91
31	XIII/1981	Würzburg, bisk.	Gerhard	AR feník	po 1372/1400
30	XIII/1981	Česká Falc	Václav IV.	AR feník	po 1378/90
32	XIII/1981	„Uhry“	„Marie“	AR denár- napod.	po 1385/95
50	Sakristie 1983, písč. podsyp	Dolní Rakousy	Albrecht III.	AR 1/2feník	po 1365/88
55	Sakristie 1983, šedá vr.	Dolní Rakousy	Albrecht III.	AR 1/2feník	po 1388/95
95	II/1988, hr. 10 a 11/1988, zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht III.	AR 1/2feník	po 1388/95

133	la+b/1989, hr. 13/1990, nad hlavou	Dolní Rakousy	Albrecht III.	AR 1/2fenik	po 1388/95
110	I/1989, hr. 7/1989, povrch	Dolní Rakousy	Albrecht III.?	AR 1/2fenik	po 1388/95?
43	Sakristie 1983, zákl. vkop	Dolní Rakousy	Albrecht III.	AE 1/2fenik-falz.	po 1388/95
96	II/1988, hr. 10 a 11/1988, zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht IV., V. a Vilém	AR fenik	po 1395/1406
51	Sakristie 1983, písč. podsyp	Dolní Rakousy	Albrecht IV., V. a Vilém	AR 1/2fenik	po 1395/1406
111	I/1989, hr. 8/1989, zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht IV., V. a Vilém	AR 1/2fenik	po 1395/1406
142	I/1991	Dolní Rakousy	Albrecht IV., V. a Vilém	AR 1/2fenik	po 1395/1406
134	la+b/1989, hr. 7/1990, zásyp	Štýrsko	Leopold IV.	AR 1/2fenik	po 1404/06
113	I/1989, hr. 9/1989, u levé patní kosti	Štýrsko	Arnošt	AR 1/2fenik	po 1406/24
136	zásyp výzkumu z roku 1946	Štýrsko	Arnošt	AR 1/2fenik	po 1406/24
62	Sakristie 1982, šedá maltovina	Hals-Leuchtenburg	Jiří I. (1416–1430) a Jan III. (†1459)	AR 1/2fenik	po 1416/30
45	Sakristie 1982, šedá vr.	Hals-Leuchtenburg	Jiří I. (1416–1430) a Jan III. (†1459)	AR 1/2fenik	po 1416/30
137	la+b/1989, hr. 42/1990, zásyp	Napodobenina		AR 1/2fenik	po 1400/30
112	I/1989, hrob J od hr. 6/1987, povrch	Bavory	Štěpán III. a Ludvík VII.	AR fenik	po 1406/13
63	Sakristie 1982, písč. podsyp	?	?	AR 1/2fenik	po 1400?
114	I/1989, hr. 14/1989, nad ramenem	?	?	AR 1/2fenik	po 1400?
18	velká S sonda 1977	Čechy	husité	AE peníz	po 1419/36
5	S zahrada 1975	Čechy	husité	AE peníz	po 1419/36
98	II/1988, hr. 3/1988, 10 cm nad kostrou	Morava	Albrecht	AR peníz	po 1424/35
54	Sakristie 1983, písč. podsyp	Zhořelec		AR peníz	po 1429?
1	Sv. Prokop 1940	Sasko-Míšeň	Fridrich II.	AR groš	po 1428/31
64	Sakristie 1982, písč. podsyp	Čechy	Jiří z Poděbrad	AR peníz	po 1458/68
115	I/1989, hr. 7/1989, povrch	Čechy	Jiří z Poděbrad	AR peníz	po 1458/68
154	I/1989, červená vr. v negativu zdiva?	Čechy	Jiří z Poděbrad	AR peníz	po 1458/68

116	I/1989, povrch hrobových výplní	Zhořelec		AR peníz	po 1450?
157	1991, zahazování sond	Vratislav	Matyáš Korvín	AR haléř	po 1470/75
27	XII/1981	Čechy	Ludvík I.	AR haléř	po 1516/26
28	XII/1981	Augsburg		AR kr. 1642	po 1642
29	XII/1981	Korutany	Ferdinand III.	AR kr. 1646	po 1646
65	Sakristie 1982, barok. naváž.	Slezsko	Leopold I.	AR grešle 1670	po 1670
11	Rajský dvůr 1968	Štýrsko	Leopold I.	AR 3kr. 1700	po 1700
14	1974	Bavorsko	Maxmilian II.	AR kr. 1692	po 1692
117	I/1989, humusová vrstva	Čechy	Marie Terezie	AE grešle 1760	po 1760
67	Navážka u sv. Prokopa 1983	Čechy	František II.	AE kr. 1800	po 1800
70	S zahrada, III/1984	?	František II.	AE 3kr. 1800	po 1800
10	Křížová chodba (?) 1968		František I.	AE kr. 1816	po 1816/1852
66	Sakristie 1982, pod prkennou podlahou	Uhry	František Josef I.	AE kr. 1859	po 1859
99	S II/1988, hlinitý pokryv	D. Rakousy	František Josef I.	AE 2haléř 1897	po 1897
138	Zásyp výzkumu ze 40. let	ČSR		AE 10h. 1935	
139	Zásyp výzkumu ze 40. let	ČSR		AE 10h. 1935	
160	Zásyp výzkumu z roku 1940	ČSR		AE 5h. 1938	
161	Zásyp výzkumu z roku 1940	ČSR		AE 5h. 19??	
162	Zásyp výzkumu z roku 1940	Protektorát		AE 50h. 1940	
163	Zásyp výzkumu z roku 1940	Protektorát		AE 10h. 19??	
140	Zásyp výzkumu ze 40. let	Německo		Zn 10f. 1941	
156	II/1991, v drnu	Německo		Zn 10f. 1941	
83	II/1985, hr. 16/1985, zásyp	?	?	AR fragment	
58	Sakristie 1983, dno rec. kanálku	?	?	AR fragment	
155	I/1989, tmavá podlahovina mezi hroby	?	?	AR fragment	

Velice výrazně se v kolekci mincí ze Sázavského kláštera projevuje nástup grošové měny v Čechách, zavedené Václavem II. roku 1300. Nový měnový systém, ražený v Kutné Hoře, zahrnoval pražské groše a parvy, které tvořily 1/12 grošů. Zatímco pražské groše v souboru chybí, je zde zastoupeno 10 parvů ražených v letech 1300–1305. Jejich typologické třídění vychází z práce K. Castelina (1953), který definoval dvě základní varianty. Prvá varianta se slovem PRA^{AG} (*Castelin* 1953, 34, č. 1) je zastoupena dvěma exempláři (č. 35 a 92) a druhá varianta se slovem PRAG (*Castelin* 1953, 34, č. 2) je zastoupena jedním exemplářem (č. 72). U ostatních parvů nelze variantu rozlišit (č. 13, 33, 73, 75,

93, 118 a 141). Ačkoliv se parvy Václava II. v depotech společně s pražskými groši vyskytují jen vzácně (*Nálezy II/3*, 117–123, č. 1931–1980), jako se ztrátovými exempláři se s nimi setkáváme v archeologických situacích velmi často (např. Olomouc: *Militký – Šlězár 2007*, 225–227, č. 3–21) a je zřejmé, že jde o masově ražený nominál. Zároveň je pravděpodobné, že doba jejich oběhu přetrvala do prvních desetiletí 14. století.

Období vlády Jana Lucemburského (1310–1346) je v sázavském souboru zastoupeno velice výrazně – celkem 22 kusů + dva nejasně určitelné exempláře (tab. 1). Celkem čtyřmi kusy jsou zde zastoupeny pražské groše. Dva (č. 6–7) reprezentují nejstarší variantu (*Castelin 1960*, 150, 158, var. I/1) z let 1311–asi 1318/1320, která byla ražena velice masově. Obě mince pocházejí z křížové chodby z třetí vrstvy hrobů, avšak jejich hrobový původ je nejasný. V navážce v křížové chodbě byl nalezen pražský groš nejistě určené varianty Castelin (1960) V/28 (?), datovaný do intervalu let asi 1327–asi 1340 (č. 9). Nejmladší pražský groš Jana Lucemburského pochází z podsýpky gotické terakotové podlahy v sakristii. Jde o jen rámcově zařaditelnou ražbu skupiny Castelin (1960) VII nebo VIII z let asi 1340–1346 (č. 36).³

Mimořádně výrazně jsou ve sledované kolekci zastoupeny parvy Jana Lucemburského, které stále tvořily 1/12 pražského groše. Jde o mince s novou ikonografií – na lici je český lev a na rubu polopostava sv. Václava čelně s praporcem. O typologii a chronologii Janových parvů víme stále velmi málo a postrádáme jejich souhrnné zpracování. Tento stav je do jisté míry ovlivněn nedostatečným množstvím publikovaného materiálu, neboť se tyto ražby v hromadných nálezech vyskytují nesrovnatelně méně než pražské groše a jejich nečetné depoty známe především z území Moravy (např. Olomouc: *Militký 2010a*, 588; Ptení: *Popelka – Videman 2020*). Především díky početným jednotlivým nálezům je však zřejmé, že parvy Jana Lucemburského byly raženy velice masově. O jejich detailnější třídění se pokusil již K. Castelin (1953, 57–64), jím vymezené časové úseky je však třeba vnímat se značnou obezřetností. V nedávné době byly podrobněji utříděny Janovy parvy z depotu Ptení (*Popelka – Videman 2020*) – zde se však jasně projevila složitost třídění parvů, neboť vysoké procento mincí je špatně ražené a zachovalé, což velmi omezuje jejich přesné zařazení.

Kolekce ze Sázavského kláštera byla utříděna v rámci stávající literatury (obr. 2). Základním parametrem k rozlišení variant jsou rozdělovací značky nad hlavou sv. Václava, mění se styl kresby lva a především sv. Václava. Předpokládáme, že právě rubní rozdělovací značky se proměňují v průběhu doby, zatím však nelze vyloučit i jejich možnou částečnou paralelnost.

³ Za pomoc s určením pražských grošů Jana Lucemburského děkujeme MUDr. J. Cihlářovi.

Prvou a zřejmě i nejstarší skupinu reprezentují parvy se značkami ★+★ – v sázavském souboru jsou čtyři jisté (č. 37, 74, 143, 158; obr. 2) a dva nejisté exempláře (č. 26, 144; obr. 2). Parvy této skupiny mají kvalitní výtvarný styl a detailní provedení kresby.

Další skupinu reprezentují parvy se značkami ♣+♣, doložené v kolekci třemi exempláři (č. 2, 39, 119; obr. 2). Značky v podobě kytičky K. Castelin (1953) vůbec neuvádí⁴ a pouze jediný kus je znám z Chaurovy sbírky (*Hásková 1991*, 34, jako č. 79, tab. 14:79), v lícním opisu však má jako rozdělovací znaménko kroužek namísto dvojic kroužků. Právě dvojice kroužků v lícním opisu jsou dalším důležitým rozlišovacím znakem, neboť u jiných skupin a variant nejsou dosud doloženy. I tyto ražby mají velmi jemné opracování.

Třetí typ rozdělovací značky o+o se vyskytuje u dvou zcela odlišných typů. Prvým z nich je parvus se zcela odlišným poprsím sv. Václava, které zobrazuje velmi jemnou a realisticky ztvárněnou polopostavu v košili s opaskem, oblečené přes kroužkovou zbroj zřetelnou na rukách. V sázavské kolekci je zastoupen jediný exemplář (č. 101; obr. 2), tento typ je však již znám ve více exemplářích (*Ciblar 2020*, 58, obr. 21b; *Popelka – Videman 2020*, 69–70, č. 41–42, obr. 3b:41–42) a dokonce i jako tlustý odrazek (Národní muzeum, Praha, 7,15 g; *Castelin 1953*, 61, č. 17). Tento typ se rubní stranou zcela vymyká obvyklému stylu produkce Janových parvů a je možné, že razidla vzešla z jiné zlatnické dílny.

S rozdělovacími značkami o+o známe také další skupinu s obvyklým zobrazením poprsí sv. Václava, které je však zřetelně výtvarně výrazně horší kvality. Tyto ražby mají také odlišné ztvárnění hřívý lva, razidla jsou celkově hrubšího provedení a mince jsou navíc často nedoražené. Tato skupina je zřejmě v rámci Janových parvů nejmladší, což nepřímo potvrzuje užití stejných rubních rozdělovacích značek také u následných parvů Karla IV. V sázavské kolekci jsou zastoupeny čtyřmi kusy (č. 19, 38, 76, 86; obr. 2).

Sázavský soubor obsahuje ještě dva Janovy parvy s nečitelnými rozdělovacími značkami, které se však svým stylem vymykají výše prezentovaným skupinám. Prvý z nich (č. 120; obr. 2) má specificky stylizované poprsí sv. Václava. Druhý kus je zcela atypický (č. 121; obr. 2) – lev je neuspořádaný, stejně jako poprsí sv. Václava s tváří staršího muže. Teprve budoucí bádání ukáže, kam tyto ražby zařadit. Součástí sázavské kolekce jsou také dva otřelé Janovy parvy blíže nezařaditelné (č. 69, 87) a dva parvy, u kterých nelze rozhodnout, jestli jde o Jana Lucemburského či Karla IV. (č. 102, 122).

Analýza parvů Jana Lucemburského ze Sázavského kláštera jasně ukazuje, že detailní studium těchto ražeb je důležitým úkolem dalšího numismatického výzkumu. Pestrost sledované kolekce však umožňuje určité nasměrování dalšího bádání.

⁴ Je možné, že jde o variantu Castelin (1953) č. 16 s dvojicemi kroužků v lícním opisu, která však není v této publikaci vyobrazena a nelze to tedy ověřit.

★+★ = Castelin (1953) č. 11; Hásková (1991) č. 78; Cihlář (2020) obr. 21a.



★+★ (?) = Castelin (1953) č. 11 (?); Hásková (1991) č. 78 (?); Cihlář (2020) obr. 21a (?).



✿ + ✿ = Hásková (1991) jako č. 79.



o+o = Cihlář (2020), obr. 21b; Popelka – Videman (2020), č. 41–42.



101

o+o = Castelin (1953), č. 15.



19



38



76



86



? + ? = nepublikováno.



120



? + ? = nepublikováno.



121



●□2: Sázava – klášter, parvy Jana Lucemburského – vyobrazeny pouze určitelné exempláře (čísla odpovídají katalogu; foto Abalon s.r.o.; zvětšeno 1,5:1).

Pro období 1. poloviny 14. století lze v českém vnitrozemí, na rozdíl od oblasti jihozápadních Čech a historického Chebska, sledovat jen minimální podíl cizích drobných mincí zapojených do domácího oběhu. Není tak překvapivé, že v rámci sázavské kolekce reprezentuje importované ražby uvedeného období pouze jediný obchodní haléř města Švábský Hall (č. 40). Jde o ražbu s obrazem ruky a kříže, jejichž přesná chronologie není dosud známa. Hallské obchodní haléře byly početně zapojeny do peněžního oběhu na Chebsku (Milítký 2014).

Období vlády Karla IV. (1346–1378) reprezentuje v rámci sázavské kolekce dosti početný soubor ražeb. Jediným exemplářem je zde zastoupen pražský groš tohoto panovníka (č. 4). Jde o minci řazenou do závěrečného období vlády, tedy do let asi 1370–1378. V rámci typologického třídění jde o nepodchytenou variantu (Pinta 2015, 78, jako var. V.c/8), která má písmeno S ve slově KAROLVS stejného tvaru jako ve slově PRIMVS.

Početné je v kolekci zastoupení drobných mincí Karla IV. Typologický přehled drobné mince tohoto panovníka naposledy shrnul J. Hána (2005, 122–123). Produkce drobných nominálů karlovského období je však téma otevřené a stále nedostatečně poznané. Jeho složitost je dána existencí tří skupin výrazně odlišných mincí, které na sebe chronologicky postupně navazují – parvy, brakteátové haléře a dvoustranné haléře. Jejich přesná vnitřní chronologie je však stále otevřené téma.

Je zřejmé, že do počátečních let vlády Karla IV. patří parvy ikonograficky navazující na ražby Jana Lucemburského, tedy s motivem lva na líci a polopostavou sv. Václava na rubu čelně a shodné jsou také rubní rozdělovací značky $\circ + \circ$. Do průběhu 50. let 14. století je v rámci schématu J. Hány (2005, 123, var. IIa/1–2) datován druhý typ parvu s korunou a sv. Václavem. Tato ražba je však extrémně vzácná a její chronologické postavení je nejasné – mohla být ražena i souběžně s prvním typem. Lze se tedy oprávněně domnívat, že typ parvu se lvem a sv. Václavem mohl být ražen ještě i v průběhu 50. let. Časové řazení tohoto typu mince je tedy nutné oproti stávající dataci (1346–asi 1350) korigovat na období 1346 až asi 1355/58. Z typologického hlediska (Hána 2005, 122) byly pro tento typ definovány dvě varianty – Ia/1 s perlovcovou svatozáří a Ib/1 s hladkou svatozáří okolo hlavy sv. Václava. V rámci souboru ze Sázavy jsou zastoupeny tři exempláře první varianty (č. 20, 123, 145; obr. 3) a čtyři druhé varianty (č. 41, 124–125, 127; obr. 3).⁵ Ačkoliv jsou všechny exempláře poměrně nedbale ražené, na první pohled je zřetelná značná variabilita kresby sv. Václava. Je zřejmé, že v budoucnu by tyto ražby měly být podrobněji typologicky utříděny.

⁵ U dalších tří parvů není jisté, jestli jejich emitentem byl Karel IV. (č. 3, 102, 122).

Ia/1



Ib/1



●□ 3: Sázava – klášter, parvy Karla IV. (čísla odpovídají katalogu; foto Abalon s.r.o.; zvětšeno 1,5:1).

Někdy na konci 50. let 14. století byla zahájena ražba zcela nového typu mince – brakteátových (tzv. dutých) haléřů. V rámci schématu J. Hány (2005, 123, var. IIIa a IVa–b) byly v rozmezí let asi 1358–asi 1376 raženy dva typy těchto ražeb. Prvý nese poprsí sv. Václava čelně držícího vlevo praporec, na druhém je český lev doleva, a to s hřívou, či bez hřívy. Brakteátové halěře se lvem se v nálezovém materiálu vyskytují výrazně častěji a známe je rovněž z několika depotů (souhrnně Hána 2005, 112–113). Existuje však ještě třetí typ brakteátového halěře s korunovaným poprsím, patrně portrétem Karla IV. Tato ražba byla doposud známa pouze ve čtyřech exemplářích a dvou variantách (Sejbal 1955; Šafář 1979; Hus 1993, 141–142, obr. 3). V otázce českého původu této mince nebyla dosud

úplná názorová jednotu, a zatímco J. Hus (1993, 142) považoval minci za českou, J. Hána (2005, 123) ji do katalogu brakteátových haléřů nezahrnul. Nálezový výskyt dvou exemplářů v souborech ztrátových mincí z Prahy (*Militký 2010b*, č. B9; *Militký 2012*, č. 1) však její český původ výrazně podporuje. Mezi české ražby ji nedávno začlenil také J. Cihlář (2020, 61, obr. 30).

V kolekci ze Sázavy jsou zastoupeny celkem čtyři brakteátové haléře s postavou sv. Václava držícího praporec (č. 103–104 a 128–129; obr. 4). Tímto typem mince se souhrnně zabýval naposledy M. Hus (1993, 139–141) – tehdy bylo známo celkem 13 exemplářů, od té doby se počet těchto mincí o několik exemplářů z Prahy (např. *Militký 2009b*, č. 33; *Militký 2010b*, č. B8) a z Českých Budějovic⁶ zvýšil. Porovnání exemplářů ze Sázavy ukazuje řadu drobných rozdílů v kresbě sv. Václava (obr. 4).



● □ 4: Sázava – klášter, brakteátové haléře Karla IV. (čísla odpovídají katalogu; foto Abalon s.r.o.; zvětšeno 1,5:1).

Do závěrečné fáze vlády Karla IV. či do počátku vlády Václava IV. jsou řazeny dva typy dvoustranných haléřů nesoucí obraz koruny a lva nebo orlice a lva (Hána 2005, 123, var. Va–b a VIa). Podle dnešní chronologie jsou datovány do období asi 1376–asi 1383. U typu s korunou známe dvě základní varianty (Hána 2005, 123, var. Va–b) lišící se způsobem zobrazení koruny i lva. Exemplář ze Sázavy (č. 130) patří ke druhé variantě.

Také pro období vlády Karla IV. lze prostřednictvím nálezů v českém vnitrozemí dokumentovat jen malé zastoupení importovaných mincí. V sázavské kolekci do této kategorie spadá brakteátový haléř typu Libčany-Liberk (č. 42),

⁶ Nепublikované zjištění autora.

dnes datovaný velmi široce do období 1352–1411 (*Paszkievicz 2020*, 284, č. 2.7). Depot z Libčan ve východních Čechách však velmi dobře ilustruje produkci mincí tohoto typu pro pozdně karlovské období (*Smělý 2011*, 167–168). Principiálně podobně lze datovat i exemplář ze Sázavy, neboť byl nalezen ve svrchní části základového vkopu Z zdi sakristie.

Období vlády Václava IV. (1378–1419) reprezentuje v rámci sázavského souboru velice početný soubor ražeb, jde však opět především o drobné nominály. Pouze jediným exemplářem, jak bývá v kolekcích jednotlivě nalezených mincí obvyklé, je zde zastoupen pražský groš (č. 47). Jde o ražbu řazenou do počátečních let vlády, tedy do doby okolo roku 1380. V rámci typologického třídění J. Hány (*2003*, 57) jde o typ I, variantu však s ohledem na otřelost nelze určit.

Sedmi exempláři (č. 12, 52–53, 77, 126, 146 a 22) jsou v souboru zastoupeny halěře Václava IV. nesoucí na lící straně poprsí korunovaného krále čelně s opisem REX BOEMIE; na rubu je umístěn český lev. Tyto ražby jsou podle typologicko-chronologického schématu J. Hány (*Hána 2005*, 123) řazeny do let 1383–1384 a spojovány s činností mincmistra Konráda Kaplíře ze Sulevic. Jde však o typ obestřený stále řadou nejasností. Je zřejmé, že jde o ražbu českou, vzniklou nedlouho před rokem 1384. Neobvyklá je absence jména v lícním opisu, mladistvé poprsí však jasně ukazuje na Václava IV. Početný výskyt zvláště v jednotlivých nálezech naznačuje velkou produkci tohoto typu – to potvrzuje i sedm kusů pocházejících z areálu Sázavského kláštera. V nedávné době se objevil názor vycházející z rozboru jednoho zatím nepublikovaného depotu, že by se mohlo jednat o ražbu vzniklou ještě za života Karla IV., to by také mohlo vysvětlit velmi intenzivní produkci, která je v určitém rozporu s doposud předpokládanou produkcí v průběhu jediného roku 1383–1384. Jasně však v této otázce zatím není (*Cihlář 2020*, 69). J. Hána (*2003*, 123) definoval celkem čtyři varianty této mince, v sázavském souboru jsou ovšem zastoupeny pouze exempláře bez vnitřního perlovce okolo poprsí (*Hána 2003*, 123, č. VII.b/1) a jeden rozlámaný kus (č. 22) nelze přesně určit.

V roce 1384 došlo k zásadní změně v nominálovém systému i obrazové podobě českých drobných mincí. Byla zahájena výroba beznápisových peněz se čtyřřázem s obrazem českého korunovaného lva a halěrů se čtyřřázem s obrazem koruny. Na jeden pražský groš šlo 7 peněz a 14 halěrů. Obrazová uniformita a absence opisů na dlouhá desetiletí až do poloviny 15. století komplikuje numismatické třídění těchto němých mincí. Složitosti s typologickým členěním se týkají i produkce z doby Václava IV., navíc drobné mince z období jeho vlády známe jen v omezené míře z depotů, neboť tezaurovány byly především pražské groše. A halěře známe prakticky jen prostřednictvím jednotlivých nálezových exemplářů. Sázavská kolekce peněz i halěrů Václava IV. je značně početná – čítá dohromady 19 penízů a 17 halěrů a jde tak o zajímavou sondu do typologie těchto ražeb. Zároveň tyto mince reprezentují velmi ostře vymezenou chronologickou hranici frekvence výskytu mincí na lokalitě, kde v souvislosti s vyhnáním mnichů a stavitelů roce 1421 výrazně upadá intenzita výskytu mincí v archeologických situacích (tab. 1).

Jednostranné penízy se čtyřrázem z období vlády Václava IV. zahajují dlouhé období jednostranné beznápisové drobné mince. Na lící straně je umístěn obraz českého lva, jehož ztvárnění se v průběhu doby mění. Typologické třídění těchto ražeb je však značně obtížné. S ohledem na malé zastoupení v depotech jsou mimořádně důležité kolekce jednotlivě nalezených penízů a tedy také kolekce sázavská. V kontextu historického vývoje této lokality lze navíc většinu zde zastoupených exemplářů spojit s obdobím před rokem 1421. Typologické třídění peněz Václava IV. vychází z práce J. Hány (2002) a v rámci tohoto systému jsou ve sledovaném souboru zastoupeny tyto varianty (obr. 5): II.A1? (č. 147), II.A2 (č. 23, 48, 56–57, 78, 131–132, 148–149), II.A2? (č. 150, 24, 79), II.A3 (č. 151), II.B (č. 17, 85), II? (č. 59), III.3? (105) a neurčitelná varianta (č. 8). Je zajímavé, že v kolekci téměř chybí předpokládaně nejmladší skupiny III a IV (Hána 2002, 45–47).

II.A1 (?)



147

II.A2



149



48



56



148



131



132



23



57



78

II.A2 (?)



150



24



79

II.A3



151

II.B



17



85

III.3 (?).



105

●□ 5: **Sázava – klášter**, peníze Václava IV. – vyobrazeny pouze určitélné exempláře (čísla odpovídají katalogu; foto Abalon s.r.o.; zvětšeno 1,5:1).

Halěře Václava IV. ze Sázavy jsou reprezentovány celkem 17 exempláři, což je poměrně značný počet. Typologické poznání halěrů je stále otevřené téma, mj. ovlivněné nedostatečným počtem zveřejněných exemplářů. Produkce tohoto drobného nominálu, stejně jako penězů, zřejmě přetrvávala do počátečních let husitského období. O typologii a chronologii víme málo, z roku 1407 se

zachovala zpráva o snížení jakosti grošů a drobné mince (*Cihlář 2020*, 70),⁷ identifikovat zlehčené drobné mince (a halěře) však zatím spolehlivě neumíme, ačkoliv se o to pokoušel již K. Castelin (1953, 125–150) i J. Hásková (1991, 48, č. 145–147, tab. 25:145–147) u exemplářů ze sbírky K. Chaury. Pro třídění sázavských kusů jsou důležité také tři varianty vyobrazené J. Cihlářem (*Cihlář 2020*, 72, obr. 43a–c).

Je zřejmé, že přinejmenším pro typologické třídění, ale zřejmě i pro chronologii, jsou důležité prvky umístěné v prostoru mezi velkými liliemi. Pro přehlednost byly kusy ze Sázavy sesazeny do obrázku (obr. 6). Z tohoto přehledu vyplývá, že v souboru nejsou zastoupeny varianty s malými liliemi křížkovitého charakteru v prostoru mezi velkými liliemi (*Hásková 1991*, 48, č. 145–146, tab. 25:145–146), které by snad mohly být nejstarší. Ze Sázavy pochází jediný exemplář s „liliovitými“ trojlísty (č. 60; obr. 6) a dvěma kusy je zastoupena varianta s trojlístky (č. 107 a 49; obr. 6; *Cihlář 2020*, 72, obr. 43c). Nejpočetněji je v sázavské kolekci přítomna varianta se dvěma perlami na svislé linii (č. 21, 159, 81?, 82, 97, 106, 108, 152–153, 164; obr. 6; *Cihlář 2020*, 72, obr. 43b). Poslední variantou je halěř s prázdnými prostory půlměsícovitěho tvaru mezi liniemi (č. 61 a 25?; obr. 6; *Hásková 1991*, 48, č. 147, tab. 25:147; *Cihlář 2020*, 72, č. 43a). Dva exempláře v rámci souboru ze Sázavy jsou nezařaditelné (č. 80 a 135). Teprve budoucí numismatické bádání musí ověřit existenci případných dalších variant a otázku chronologie. Navržená sekvence posloupnosti jednotlivých variant v rámci sázavské kolekce vypadá zajímavě, ale zatím ji nelze exaktně prokázat.

⁷ V rámci sledovaného souboru analýza jakostí nebyla prováděna, neboť díky nálezovému prostředí i chemickému čištění jde o exempláře se značně pozměněnými metrologickými parametry.



60



107



49



159



82



152



21



108



97



106



153



164



81



61



25

●□ 6: Sázava – klášter, haléře Václava IV. – vyobrazeny pouze určitelné exempláře (čísla odpovídají katalogu; foto Abalon s.r.o.; zvětšeno 1,5:1).

Období vlády Václava IV. se výrazně odráží také ve spektru importovaných drobných mincí, které se zvláště od poslední třetiny 14. století postupně stávaly součástí domácího oběhiva. Tento trend poté pokračoval velice intenzivně až do počátku jagellonského období, byť již po polovině 15. století nabývá na významu v domácím peněžním oběhu produkce české mince. Cizí mince v sázavském souboru jsou z hlediska svého původu velice pestré a v řadě případů

i pro české území netypické. Některé z nich je však možné datovat jen velmi širokými intervaly.

Pro české území značně neobvyklý je výskyt moravských mincí markraběte Jošta (1375–1411) – moravské ražby tohoto období se v nálezech z Čech, kromě Brandýsa nad Orlicí, doposud vůbec nevyskytly (*Ciblář – Richtera – Videman 2013*, 44–49). Jedním exemplářem je v sázavské kolekci zastoupen peníz s korunovaným IO, datovaný do období 1375–1391 (č. 44; obr. 7). Tento typ mince je poměrně vzácný, nicméně v pokladu z Kyjova jich bylo zastoupeno 1086 kusů (*Nobejlová-Prátová 1950*). Přehled doložených variant a nálezů byl publikován v nedávné době (*Ciblář – Richtera – Videman 2013*, 41–49). Exemplář ze Sázavy je však nepublikovanou variantou – kombinace se dvěma dvojicemi křížků je známa pouze s orlicí bez šachování (*Ciblář – Richtera – Videman 2013*, 42, var. D, obr. 14), zatímco sledovaný kus má dobře zřetelné šachování. Joštovy peníze s IO jsou kruhové, zatímco sázavský exemplář je čtvercový – publikován byl dosud jediný exemplář považovaný za falzum (*Ciblář – Richtera – Videman 2013*, 43, var. E, obr. 16).



● 7: Sázava – klášter, neznámá varianta Joštova penízu s IO (č. 44; foto Abalon s.r.o.; zvětšeno 1,5:1).

Třemi exempláři jsou v sázavském souboru zastoupeny Joštovy halěře IO z let 1375–1391 (č. 46, 94, 109) – ve všech případech jde o stejnou nově definovanou variantu JH 2.1 s písmenem m v úhlech kříže (*Ciblář – Richtera – Videman 2013*, 35–36, var. JH 2.1, obr. 2). I v tomto případě jde o ražby pro české prostředí zcela neobvyklé, objevené navíc ve třech zcela nezávislých kontextech. Jejich výskyt skutečně významným způsobem rozšiřuje spektrum importovaných ražeb předhusitského období ve středních Čechách a může odrážet přímé osobní kontakty obyvatel kláštera s lidmi přicházejícími z Moravy.

Celkem tři pro české prostředí neobvyklé importované mince pocházejí z řezu příkopem v roce 1981 (č. 30–32). Jde o ražbu České Falce, tzv. Nových Čech, za Václava IV. (1378–1400) z mincovny Erlangen (?), datovanou do období 1378–1382/1390 (č. 30) typu Nechanický (1998) č. A/XXVII/59. Mince Nových Čech se vyskytují v nálezech v západních Čechách, nikoliv však ve středočeské oblasti. Další mincí je feník (č. 31) würzburgského biskupa Gerharda ze Schwarzburgu (1372–1400), ražený podle nové typologie a chronologie asi v letech 1373/1374 (*Ruß 2020*, 292–293, č. 445–446). Velice zajímavá je dobová napodobenina denáru (č. 32) uherské královny Marie (1385–1395) se zkomoleným lícním a imitativním rubním opisem. Kde byla tato mince ražena, není jasné. Nálezový výskyt drobných stříbrných uherských mincí předhusitského období je v Čechách velice ojedinělý.

Výrazné zastoupení mají v sázavské kolekci vídeňské feniky a 1/2feniky, jejichž úloha ve struktuře domácího oběživa od poslední čtvrtiny 14. století stoupá. Je také zajímavé, že zde zcela chybí tzv. staré vídeňské feniky z doby před rokem 1365. Dolnorakouské ražby z mincovny Vídeň zde reprezentují až jednostranné 1/2feniky Albrechta III. (1365–1395). Jedním exemplářem je zde zastoupen typ s hlavou kozoroha (č. 50) ražený v letech 1365–1388. Čtyřmi exempláři jsou zde přítomny 1/2feniky s novou ikonografií – s nápisem AL-BER-TUS v ligaturách a zkratkách okolo vídeňského štítu v trojpásu, ražené v letech 1388–1395 (č. 55, 95, 110, 133). Stejněho typu je také jeden dobový padělek 1/2feniku (č. 43). Období společné vlády Albrechta IV., Albrechta V. a Viléma reprezentuje jeden fenik (č. 96) a tři 1/2feniky (č. 51, 111, 142) ražené ve vídeňské mincovně v letech 1395–1406. Jde opět o mince s ústředním motivem trojpásu, ve kterém je korunovaný rakouský štít mezi písmeny W-A.

Obľiba vídeňských feniků se projevila také v jejich napodobování. Typickým příkladem jsou štyrské ražby z mincovny ve Štyrském Hradci. V sázavské kolekci je zastoupen jeden 1/2fenik Leopolda IV. ražený v letech 1404–1406 (č. 134) – v trojpásu okolo rakouského štítu jsou umístěna písmena L-D-P. Dvě varianty štyrských 1/2feniků reprezentují ražby Arnošta Železného z let 1406–1424 (č. 113, 136) – v trojpásu okolo rakouského štítu jsou na těchto mincích umístěna písmena E-R-N.

Do kategorie napodobenin vídeňských ražeb patří dva 1/2feniky hrabství Hals–Leuchtenberg (č. 45, 62). Podle nejnovějšího zpracování hals-leuchtenberských mincí (*Emmerig 2007*, 449–474) jde o ražby Jiřího I. (†1430) a Jana III. (†1459) a nelze je přesně datovat.⁸ V kontextu sázavských nálezů je značně pravděpodobné, že oba spadají ještě do předhusitského období.

Specifickou skupinu představují blíže nepřirazené napodobeniny vídeňských feniků, u kterých zatím neznáme jejich emitenty. Do této kategorie patří také jeden sázavský exemplář (č. 137), 1/2fenik ražený v neznámé mincovně asi v letech 1400–1425/1430 (*CNA I*, 337, č. Fc28a, Taf. 91:Fc28a). Jeho ikonografie odpovídá vídeňským ražbám – v trojpásu je umístěn štít s břevnem, nahoře P, vlevo a vpravo O-[.].

Bavorské ražby předhusitského období reprezentuje fenik Štěpána III. a Ludvíka VII. z linie Bavorsky–Ingolstadt, ražený v mincovně Ingolstadt v letech 1406–1413 (č. 112). Na lici jsou písmena SL a na rubu ingolstadský pardál doleva. Sekvenci importovaných fenikových nominálů předhusitského období uzavírají dva blíže neurčitelné 1/2feniky (č. 63, 114).

Proporcionálnosť frekvencie výskytu mincí datovateľných pred rok a po roce 1421 je v rámci sázavského souboru velmi dobře zřetelná z tabulárního přehledu (tab. 1). Do husitského období (s možným přesahem k polovině 15. století) lze zařadit pouhých pět ražeb. Je tedy zřejmé, že lidské aktivity v prostoru mnichy opuštěného kláštera se výrazně změnily.

⁸ Podle chronologie H. Friedla (2003) byla mince č. 62 ražena Janem III. a Jiřím I. (1416–1430) a mince č. 45 Janem III. a Jiřím I. (1430–1459).

Dvěma exempláři jsou v sázavské kolekci reprezentovány měděné penízy, tzv. flůtky, s motivem českého lva (č. 5, 18). Jde o ražby ikonograficky navazující na penízy se čtyřrázem Václava IV. Tyto nekvalitní inflační ražby vznikaly v Praze i v dalších oficiálních, ale i falzátorských dílnách v průběhu 20. a zřejmě i 30. let 15. století. Tomu odpovídá také velká variabilita těchto ražeb, bohužel jde zatím o jen málo zpracované téma, kterému se pouze selektivně věnovalo dosavadní numismatické bádání (*Nohejlová 1940–1941; Nohejlová-Prátová 1951; Castelin 1953*, 148–149, 166–175; *Hásková 1995; Dobnal – Korený – Militký 1999; Hampl 2008*). Flůtky ze sbírky K. Chaury zveřejnila J. Hásková (1991, 107–108, č. 336–344, tab. 67:336–344) a č. 337 se nejvíce podobají oba sázavské kusy.

Jedním exemplářem je v sázavské kolekci zastoupen moravský peníz se čtyřrázem Albrechta Rakouského ražený v brněnské mincovně v letech 1424–1435 s moravskou orlicí (č. 98). Tato ražba pochází z hrobu 3/1988 a dokládá pohřbívání na lokalitě v husitském období.

Do doby po roce 1429 spadá kruhový peníz města Zhořelec (č. 54). Tyto ražby byly masově raženy především v průběhu 2. poloviny 15. století. Sledovaný exemplář je však nejstarší variantou (*Paszkievicz 2021*, 65, rys. 1.25). V letech 1428–1431 byl ve Freibergu za společné vlády Fridricha II., Fridricha Durynského a Zikmunda (1428–1436) ražen saský štítový groš (č. 1).

Do průběhu 2. poloviny 15. století až jagellonského období spadá opět pouze šest mincí (tab. 1). Třemi exempláři jsou zde zastoupeny české kruhové peníze s obrazem českého korunovaného lva tradičně řazené do období vlády Jiřího z Poděbrad, do let asi 1458–1468 (č. 64, 115, 154). Jeden z nich (č. 115) uzavírá sekvenci sázavských hrobových nálezů – pochází z povrchu výplně hrobu 7/1989.

Pro české území poměrně neobvyklou ražbou je halěr města Vratislavi, ražený za vlády Matyáše Korvína v letech 1470–1471 (č. 157). Do průběhu 2. poloviny 15. století patří kruhový peníz města Zhořelec (č. 116). Tyto mince se na českém území v nálezech vyskytují velice masově a je zřejmé, že zhořelecká mincovní produkce významným dílem směřovala právě do Čech. Do jagellonského období patří jediný exemplář – halěr Ludvíka I. z kutnohorské mincovny (č. 27). Touto ražbou se uzavírá na dlouhou dobu peněžní oběh na lokalitě.

Znovu se zde setkáváme se ztrátovými ražbami až v barokním období, což koresponduje s klášterní obnovou od roku 1663 – pochází odtud pět drobných mincí z let 1642 až 1700 (č. 28–29, 65, 11, 14). Celá řada nálezových mincí pak spadá do průběhu 19. a 20. století (tab. 1). Soubor pak uzavírají mince objevené v zásypech sond ze 40. let 20. století (č. 138–140, 160–163).

Komentář k mincím z hrobových kontextů

Specifikem kolekce mincí ze Sázavy je nápadně vysoký počet mincí z hrobových kontextů, které jsou shrnuty v tabelárním přehledu (tab. 2). Hrobové mincovní nálezy lze rozlišit do několika skupin. Jako jednoznačné se jeví případy, kdy mince byly nalezeny v těsném vztahu ke skeletu – u hlavy (č. 122, 123, 127, 23, 24, 133), nad ramenem (č. 114), na hrudníku (č. 79), u páteře (č. 35),

u nohou (č. 33, 120, 125, 128, 109, 113) či těsně nad kostrou (č. 92). Je zřejmé, že převažují polohy mincí u hlavy a u nohou. Velmi často mince pocházejí z výplní hrobových jam – do této skupiny jsou zařazeny i exempláře bez konkrétní charakteristiky nálezové pozice v hrobu (č. 68, 15, 100, 72, 73, 75, 93, 118, 76, 74, 119, 121, 143, 158, 124, 145, 129, 3, 77, 126, 78, 105, 131, 132, 147, 148, 149, 150, 80, 97, 159, 95, 96, 111, 134, 137, 98, 83). Tato kategorie čítající 38 kusů je interpretačně poměrně složitá – může se jednat o mince záměrně vhozené do rakví nebo volně do hrobových jam, ale i o náhodné příměsi povrchových ztrátových ražeb v zásypové zemině. Vzhledem k tomu, že ve většině hrobů je zastoupena pouze jedna mince, je jejich záměrný symbolický význam značně pravděpodobný. Další skupinu tvoří mince zachycené na povrchu výplní hrobových jam (č. 130, 106, 107, 108, 110, 112, 115) – i v tomto případě jde zřejmě vesměs o ražby tvořící součást hrobových zásypů. Specifický je výskyt tří denárů typu AGNUS DEI ze 13. století (č. 89–91) ve stěně a na povrchu hrobu 3/1988. Může se jednat o zbytek (vyzvednutého?) hromadného nálezů, obsah měšce i vhození tří mincí do hrobové jámy – v tomto případě nelze jasně rozhodnout. Ve vztahu k hrobům se jeví jako velmi nejasný výskyt dvou pražských grošů Jana Lucemburského ve třetí hrobové vrstvě v křížové chodbě (č. 6–7). Pokud obě mince z hrobu pocházejí, jde spíše o charakter zapomenuté (?) osobní hotovosti, než o doklad jejich symbolického vložení. Symbolickou funkci totiž plnily denáry a v grošovém období především drobné nominály. Podobného charakteru může být také pražský groš Karla IV. (č. 4), o kterém pouze víme, že byl nalezen mezi hroby v severní zahradě.

Z chronologického hlediska je zřejmé, že zvyk vkládání mincí do hrobů v areálu Sázavského kláštera začíná na přelomu 12. a 13. století, příležitostně se vyskytuje ve 13. století a velmi se rozšířil od počátku 14. století až do prvního či druhého desetiletí 15. století. Pozdější datace jsou pouhé dva případy (č. 98, 115), přičemž nejmladší hrobová mince spadá do období asi 1458–1468, tedy doby vlády Jiřího z Poděbrad. I hrobové kontexty jasně ukazují na zásadní přelom ve vývoji lokality s počátkem husitského období. Jak již bylo naznačeno, od počátku 14. století byly do hrobů vkládány pouze drobné nominály, parvy, později peníze či haléře. U cizích mincí nápadně převažují 1/2feniky. Tato skutečnost může ilustrovat symbolickou úlohu tohoto jevu.

Tabulka 2: Sázava – klášter. Přehled mincí z hrobových kontextů v chronologickém pořadí (přímý vztah mince ke skeletu = oranžová; mince v zásypu hrobové jámy = šedá; nejasný vztah mince k hrobu = bez zvýraznění).

Č. kat.	Nálezové okolnosti	Země	Panovník	Nominál	Datace
68	kaple P. Marie, hr. 9/1984	Pasov, bisk.		AR feník	po 1190/1215
89	II/1988, J stěna hr. 3/1988	Čechy	Typ AGNUS DEI	AR denár	před 1250?
90	II/1988, hr. 3/1988 , povrch výplně	Čechy	Typ AGNUS DEI	AR denár	před 1250?

91	II/1988, hr. 3/1988 , povrch výplně	Čechy	Typ AGNUS DEI	AR denár	před 1250?
15	sonda před farou 1977, hrob	Morava	Přemysl II.	AR denár	po 1253/70
100	I/1989, hrob , zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht I.	AR feník	po 1282/98
33	XVb/1981, hr. 14/1981 , mezi stehenními kostmi	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
35	Sakristie, hr. 4/1981 , u křížové páteře	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
72	II/1985, hr. 79/1980 , SV roh	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
73	II/1985, hr. 79/1980 , SZ roh	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
75	II/1985, hr. 13/1985 , maltovinový zásyp	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
92	II/1988, hr. 25/1988 , těsně nad kostrou	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
93	II/1988, hr. 22/1988? , zásyp	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
118	Ia+b/1989, hr. 4/1990 , zásyp	Čechy	Václav II.	AR parvus	po 1300/05
6	Křížová chodba, 3. vr. hrobů	Čechy	Jan Lucemburský	AR pražský groš	po 1311/20
7	Křížová chodba, 3. vr. hrobů	Čechy	Jan Lucemburský	AR pražský groš	po 1311/20
76	II/1985, hr. 79/1985 , 20 cm nad kostrou	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
74	II/1985, hr. 79/1980 , JZ roh	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
119	Ia+b/1989, hr. 17/1990 , zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
120	Ia+b/1989, hr. 5/1990 , pod chodilem	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
121	Ia+b/1989, hr. 29/1990 , zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
143	I/1991, hr. 20/1991 , zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
158	I/1992, hrob , zásyp	Čechy	Jan Lucemburský	AR parvus	po 1310/46
122	Ia+b/1989, hr. 80/1990 , za hlavou	Čechy	Jan I. Luc. / Karel IV.	AR parvus	po 1310/50
4	S zahrada 1976, pohřby	Čechy	Karel IV.	AR pražský groš	po 1370/78
123	Ia+b/1989, hr. 53/1990 , pod hlavou	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50

124	la+b/1989, hr. 43/1990 , zásyp	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
125	la+b/1989, hr. 18/1990 , u stehenní kosti	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
127	la+b/1989, hr. 22/1990 , na čele? lebky	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
145	I/1991, hr. 52/1991 , zásyp?	Čechy	Karel IV.	AR parvus	po 1346/50
128	la+b/1989, hr. 19/1990 , u levé stehenní kosti	Čechy	Karel IV.	AR brakt. haléř	po 1358/76
129	la+b/1989, hr. 45/1990 , zásyp	Čechy	Karel IV.	AR brakt. haléř	po 1358/76
3	S zahrada 1976 (zásyp hrobů)	Čechy	Karel IV. (?)	AR parvus	po 1346/50
130	la+b/1989, povrch hrobových výplní	Čechy	Karel IV. nebo Václav IV.	AR haléř	po 1376/83
94	II/1988, hr. 4/1988 , zásyp	Morava	Jošt	AR haléř	po 1375/91
109	I/1989, hr. 13/1989 , nad levou nohou	Morava	Jošt	AR haléř	po 1375/91
77	II/1985, hr. 27/1985 , 30 cm nad kostrou	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
126	la+b/1989, hr. 18/1990 , pod náhrobní deskou	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1383/84
23	hr. 16/1981 , u lebky	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
24	hr. 16/1981 , u lebky	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
78	II/1985, hr. 62/1985 , zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
79	II/1985, hr. 19/1985 , na hrudníku	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
105	I/1989, hr. 15/1989 , zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
131	la+b/1989, hr. 19/1990 , JV roh obezděného hrobu	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
132	la+b/1989, hr. 12/1990 , zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
147	I/1991, sousední hrob u hr. 19/1991, zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
148	I/1991, 16/1991 , zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
149	I/1991, 33/1991 , zásyp?	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419

150	I/1991, 22/1991 , zásyp	Čechy	Václav IV.	AR peníz	po 1384/1419
80	II/1985, hr. 26/1985 , zásyp?	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
97	II/1985, hr. 24/1988 , zásyp	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
107	I/1989, hr. 5/1989 , povrch	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
108	I/1989, hr. 16/1989 , povrch	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
106	I/1989, hr. 15/1989 , povrch	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
159	I/1992, hrob , zásyp	Čechy	Václav IV.	AR haléř	po 1384/1419
95	II/1988, hr. 10 a 11/1988 , zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht III.	AR 1/2feník	po 1388/95
133	la+b/1989, hr. 13/1990 , nad hlavou	Dolní Rakousy	Albrecht III.	AR 1/2feník	po 1388/95
110	I/1989, hr. 7/1989 , povrch	Dolní Rakousy	Albrecht III.?	AR 1/2feník	po 1388/95?
96	II/1988, hr. 10 a 11/1988 , zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht IV., V. a Vilém	AR feník	po 1395/1406
111	I/1989, hr. 8/1989 , zásyp	Dolní Rakousy	Albrecht IV., V. a Vilém	AR 1/2feník	po 1395/1406
134	la+b/1989, hr. 7/1990 , zásyp	Štýrsko	Leopold IV.	AR 1/2feník	po 1404/06
113	I/1989, hr. 9/1989 , u levé patní kosti	Štýrsko	Arnošt	AR 1/2feník	po 1406/24
137	la+b/1989, hr. 42/1990 , zásyp	napodobenina		AR 1/2feník	po 1400/30
112	I/1989, hrob J od hr. 6/1987, povrch	Bavory	Štěpán III. a Ludvík VII.	AR feník	po 1406/13
114	I/1989, hr. 14/1989 , nad ramenem	?	?	AR 1/2feník	po 1400?
98	II/1988, hr. 3/1988 , 10 cm nad kostrou	Morava	Albrecht	AR peníz	po 1424/35
115	I/1989, hr. 7/1989 , povrch	Čechy	Jiří z Poděbrad	AR peníz	po 1458/68
83	II/1985, hr. 16/1985 , zásyp	?	?	AR frag- ment	?

Problematicke vkládání mincí do hrobů, tzv. obolu mrtvých, byla věnována již značná pozornost, avšak tento jev byl zkoumán především se zaměřením na raný středověk (*Radoměřský 1955; Klápště 1999; Marešková 2008*). Nálezy ze 13. století shrnul J. Militký (*2001*, 109–111, tab. 2; *Militký–Polanský–Štefan–Varadzin 2006*, 210–212). O pokračování zvyku vkládání mincí do hrobů od 14. století až do raného novověku víme však stále jen málo (např. *Klápště 1999*,

776). Nejobsáhlejší přehled publikoval nedávno P. Vachůt (2015). Z jím zveřejněného tabelárního přehledu (Vachůt 2015, 94–95) zřetelně vyplývá, že výrazně častěji se s mincemi 14.–17. století setkáváme na Moravě. Jde zřejmě o pokračování starší tradice, neboť již v 11. a 12. století je zde zvyk vkládání mincí do hrobů rozšířen daleko více než v Čechách (Marešková 2008, tab. 2). Avšak i na českém území se s tímto jevem, byť doposud spíše ojediněle, setkáváme. Do 14. století spadají tři parvy Václava II. z pohřebiště v Pardubičkách (Vorel 2002) a parvy Jana Lucemburského ze Všerub (Čechura – Militký 2014, 142), z Mostu, Děčína a Prahy-Vyšehradu (Vachůt 2015, 94 /s dalšími odkazy/). Mince Jiřího z Poděbrad a panovníků jagellonské dynastie známe z Mostu a Radomyšle (Vachůt 2015, 95 /s dalšími odkazy/). Určitě však existují i další nepublikované nálezy. V každém případě je však zřejmé, že kolekce hrobových mincí ze Sázavy pro období pozdního středověku představuje naprosto jedinečný soubor, mnohonásobně převyšující všechny doposud zveřejněné analogické nálezy z českého území.

Je zřejmé, že sázavská pohřebiště sloužila do značné míry pro laické obyvatelstvo – tak lze také vysvětlit zdejší ojediněle doložitelné pohřbívání po roce 1421. Proč však právě zde jsme svědky takto výrazného rozšíření zvyku vkládání mincí do hrobů, nelze za stávajícího stavu poznání říci. Nejasný je také smysl tohoto jevu. Mince mohou v hrobech figurovat jako ekvivalent naturálních milodarů, mohou představovat symbolický podíl z majetku zemřelého, mohou reprezentovat apotropajní prvek chránící živé před mrtvými nebo zemřelého před zlými silami (např. Vachůt 2015, 93). Jde však spíše o obecné předpoklady založené na etnografických analogiích a je-li v této věci nějaké řešení, je otázkou dalšího výzkumu.

Závěr

Soubor sázavských mincí je samozřejmě mimořádným archeologickým pramenem. Některé z ražeb figurují v klíčových stratigrafických pozicích jako významné datační prvky. Denár Vratislava I. jako českého krále (č. 84) v nejstarším horizontu laického sídliště na severní zahradě potvrzuje jeho dataci do doby začátků kláštera. Denár Soběslava I. (č. 34) v zánikovém horizontu východního křídla dřevěné klauzury výtečně koresponduje s výpovědí dalších pramenů o náhradě dřevěného kláštera kamenným klášterem opata Silvestra (1134–1161) v době okolo poloviny 12. století. Nejmladší část souboru mincí v písčitém podkladu gotické dlažby sakristie vypovídá o definitivním dokončení východního křídla sázavské klauzury na konci 14. století atd. Významné přitom je, že ne vždy jednoznačnou výpověď mincí v archeologických situacích korigují v Sázavě další poznatky získané při výzkumu. Proto je zde možné mluvit o archeologicky příznivé situaci, v níž se výpověď různých typů pramenů kříží a koriguje, přičemž mince hrají významnou roli nejenom svým obecným datačním potenciálem, ale také svou četností, díky čemuž je možné upřesňovat absolutní dataci jednotlivých fází sázavských pohřebišť.

Literatura

- Aram, M. 1994: Der mittelalterliche Münzschatz aus der Pfarrkirche Treubach in Oberösterreich. In: Der Münzfund von Treubach. Studien zur Kulturgeschichte von Oberösterreich. Folge 3. Linz, 7–66.
- Beierlein, J. P. 1901: Die Medaillen und Münzen Gesamthaus Wittelsbach. I. Band: Bayerische Linie. Band 2. München.
- Cach, F. 1972: Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové. Praha.
- 1974: Nejstarší české mince III. České a moravské mince doby brakteátové. Praha.
- Castelin, K. 1953: Česká drobná mince doby předhusitské a husitské (1300–1471). Praha.
- 1960: O chronologii pražských grošů Jana Lucemburského. Numismatický sborník 6, 129–163.
- Cihlář, J. 2020: Příběh pražského groše. Stručný přehled historie a mincovnictví zemí Koruny české v době grošové (1300–1547). Praha.
- Cihlář, J. – Richtera, L. – Videman, J. 2013: K inventáři mincí moravského markraběte Jošta s korunovanými iniciálami „IO“. Folia numismatica 27/1, 29–52.
- CNA I: Koch, B. 1994: Corpus Nummorum Austriacorum (CNA). Band I. Mittelalter. Wien.
- Cuhaj, G. S. (ed.) 2008: Standard Catalog of World Coins 1601–1700. Iola (USA, WI).
- Čechura, M. – Militký, J. 2014: Nález mincí u kostela sv. Ducha ve Všerubech (okr. Plzeň-sever). Numismatický sborník 28/1, 142–143.
- Dohnal, M. – Korený, R. – Militký, J. 1999: Soubor mincí z archeologických výzkumů v historickém jádru Sedlčan, okr. Příbram. Archeologie ve středních Čechách 3, 557–568.
- Emmerig, H. 2007: Bayerns Münzgeschichte im 15. Jahrhundert. Münzpolitik und Münzprägung der bayerischen Herzogtümer und ihrer Nachbarn von 1390 bis 1470. Teilband 1–2. München.
- Friedl, H. 2003: Die Münzen der Landgrafen von Leuchtenberg und Grafen von Hals. Münzgeschichte und Katalog. Regensburg.
- Grossmannová, D. 2015: Denáry a brakteáty na Moravě ve 2. polovině 13. století / Deniers and Bracteates in Moravia in the Second Half of the 13th Century. Brno.
- Gregor, P. 2011: Varianty haléřů Ludvíka Jagellonského (dokončení). Numismatické zprávy ČNS 4/2011, 5–9.
- Gregor, P. – Hána, J. 2020: Typologie českých kruhových peněz se lvem a haléřů s korunou. Plzeň – Skuteč.
- Halačka, I. 1988: Mince zemí koruny České. 2. díl. Kroměříž.
- Hámpel, P. 2008: Nálezy husitských flútků v jihozápadních Čechách. Příspěvek k typologii českých peněz se lvem husitského období. In: Štefan, J. (ed.): Peníze v proměnách času. 6. Mincovníctví, peněžní vztahy a medailérství za válek od antiky až po Vídeňský kongres. Acta numismatica Bohemiae, Moraviae et Silesiae 12, 105–119.
- Hána, J. 2002: Obrazové analogie na mincích. Příspěvek k typologii českých peněz se lvem a čtyřřázem., in.: Pavel Radoměřský. Sborník numismatických studií k 75. výročí narození. Praha, 40–61.
- 2003: Pražské groše Václava IV. z let 1378–1419. Klatovy.
- 2005: Haléře „Rotlevovy“ a „Kaplířovy“. Příspěvek k chronologii české drobné mince z let 1346–1384. Numismatický sborník 20, 109–126.
- Hásková, J. 1972: Chebské mince z 12. a 13. století. Cheb.
- 1991: Pražské groše 1300–1526. České moravské a slezské mince 10.–20. století. Národní muzeum v Praze. „Chauřova sbírka“. Svazek III. Praha.
- 1995: Mince – problém a dokument husitské epochy. Numismatické listy 50, 104–109.
- Hus, M. 1993: K novým nálezům brakteátových haléřů 14. století. Numismatické listy 48, 138–145.
- Huszár, L. 1979: Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute. München.
- Kellner, H.-J. 1997: Die Münzgeschichte des Hochstift Passau. Ein Katalog der Münzen und Medaillen. Süddeutsche Münzkataloge. Band 6. Stuttgart.

- Klápště, J. 1999: Příspěvek k archeologickému poznání úlohy mince v přemyslovských Čechách. *Archeologické rozhledy* 51, 774–808.
- KM 2001: Krause, Ch. L. - Mischler, C.: Standard Catalog of World Coins 1801–1900. Iola.
- Kopicki, E. 1983: Katalog podstawowych typów monet i banknotów Polski oraz ziem historyczne z Polską związanych. Tom VIII. Część 2. Monety śląskie okresu nowożytnego. Warszawa.
- Krug, G. 1974: Die meissnisch - sächsischen Groschen 1338 bis 1500. Berlin.
- Kudrnáč, J. 1998: Strunkovice nad Blanicí od pravěku do novověku. Strunkovice nad Blanicí.
- Marethová, B. 2008: Příspěvek k poznání raně středověkých pohřebišť (zvyk vkládání mincí do hrobů). *Studia mediaevalia Pragensia* 8, 7–44.
- Militký, J. 2001: Mince z hrobu č. 13 z míst presbytáře kostela sv. Václava ve Vraclavi. In: Ježek, M. – Sommer, J.: Bývalý kostel sv. Václava ve Vraclavi. *Průzkumy památek* 8, 109–112.
- 2002: K otázce oběhu importované fenikové mince 1. poloviny 14. století v jižních Čechách. In: Šimek, E. (ed.): Dokumentace a prezentace dějin české mince a měny grošové doby v našich muzeích. Sborník příspěvků ze semináře numismatiků. Pardubice 22.–23. 10. 1998. Praha – Pardubice, 15–50.
- 2006: Nález pasovských feniků z přelomu 12. a 13. století z Radčic (okr. Strakonice). *Numismatický sborník* 21, 220–222.
- 2009a: Pražská mincovna 1526–1856. Katalog mincí tolarového období ze sbírky Muzea hlavního města Prahy. Praha.
- 2009b: Numismatický posudek k souboru mincí objevených při archeologickém výzkumu na lokalitě: Praha 1-Nové Město, Truhlářská 16 (výzkum č. P 76/2006). Nepublikovaný rukopis.
- 2010a: Měnové poměry v Čechách a na Moravě od konce 13. století do poloviny 14. století na základě svědectví mincovních pokladů. In: Benešová, K. (ed.): Královský sňatek. Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský – 1310. Praha, 584–589.
- 2010b: Numismatický posudek k souboru mincí objevených při archeologickém výzkumu na lokalitě: Praha 1-Nové Město, Novomlýnská 7. Nepublikovaný rukopis.
- 2012: Numismatický posudek k souboru mincí objevených při archeologickém výzkumu na lokalitě: Praha 6, Vokovický dvůr (P 71/2007). Nepublikovaný rukopis.
- 2013: Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách (5. století před Kristem až 7. století po Kristu). Komentovaný katalog nálezového fondu. Praha.
- 2014: Depot obchodních halářů města Hall am Kocher (Švábský Hall) ze Svatého Kříže (okr. Cheb). *Numismatické listy* 69, 16–23.
- 2016: Depot feniků ze Staré Hlínky (okr. Jindřichův Hradec). Příspěvek k poznání struktury oběhiva v 1. polovině 14. století v jižních Čechách. *Numismatický sborník* 29/2 (2015), 183–240.
- 2020: Finds of ancient coins in medieval and early modern contexts in the Czech republic and Slovakia / Znaleziska monet antycznych w kontekstach średniowiecznych i wczesnonowożytnych na terenie Republiki czeskiej i Słowacji. In: Bogucki, M. – Dymowski, A. – Śnieżko, G. (eds.): *Slivers of the Antiquity. The use of Ancient coins in Central, Eastern and Northern Europe in the Medieval and Modern period / Okruchy starożytności. Użytkowanie monet antycznych w europie środkowej, wschodniej i północnej w średniowieczu i w okresie nowożytnym*. Warszawa, 221–262.
- Militký, J. – Polanský, L. – Štefan, I. – Varadzin, L. 2006: Nálezy mincí na raně až vrcholně středověkém pohřebišti u kostela Povýšení sv. Kříže ve Vrbně (okr. Mělník). *Numismatický sborník* 21, 209–214.
- Militký, J. – Šlězár, P. 2007: Nálezy středověkých mincí objevených při archeologickém výzkumu v Olomouci. *Numismatický sborník* 22, 223–231.
- Moravec, J. 1992: Mince Františka Josefa I. a Karla I. (1848–1918). 2. doplněné vydání. Praha.
- Nohejlová-Prátová, E. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí grošového. In: Nohejlová-Prátová, E.: Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II. Praha, 115–298.
- Nechanický, Z. 1991: Mincovnictví Leopolda I. 1657–1705. Hradec Králové.
- Nohejlová, E. 1940–1941: Nález současných padělků t.zv. husitských halářů v Čes. Brodě. *Numismatický časopis československý* 16–17, 80–82.

- Nohejlová-Prátová, E. 1950: Nález v Kyjově r. 1942 (mince s IO). Příspěvek k moravskému mincovnictví 15. století. Numismatický časopis československý 19, 74–115.
- 1951: Numismatické památky doby husitské. Časopis Národního muzea 120, 14–33.
- Noss, A. 1920: Der deutsche Anteil am Rabenschwander Fund. In: Dworschak, F.: Studien zum österreichischen Münzwesen (1247–1460). Numismatische Zeitschrift 53, 53–99.
- Parkman, M. 2003: Osídlení Prachaticka v raném středověku. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 16, 129–194.
- Paszkiewicz, B. 2021: Silesiorum Moneta czyli mennictwo śląskie w późnym średniowiecu (1419–1526) z katalogiem monet śląskich, kłodzkich i lużyckich z lat 1327–1526. Bibliotheca Nummaria Leopoldina 3. Warszawa – Wrocław.
- Pinta, V. 2015: Typologie a chronologie pražských grošů Karla IV. (1346–1378). Aurea numismatika (Praha).
- Popelka, M. – Videman, J. 2020: Depot pražských grošů a parvů ze Ptení (okr. Prostějov). Příspěvek k poznání drobné mince Jana Lucemburského a Karla IV. Numismatický sborník 34/1, 66–75.
- Radoměřský, P. 1955: Obol mrtvých u Slovanů v Čechách a na Moravě. (Příspěvek k datování kostrových hrobů mladší doby hradištní). Sborník Národního muzea 9, řada A, č. 2.
- 1976: Nález mincí z 15. století v Králově Dvoře u Berouna. Sborník Národního muzea 21. Řada A-Historie. 2. vydání (Doplněný reprint 1. vydání z roku 1967, 109–189).
- Reichertová, K. – Huňáček, V. – Dvořáková, V. 1988: Sázava - Památník staroslověnské kultury v Čechách. Praha.
- Royt, J. – Sommer, P. – Stecker, M. 2013: Sázavský klášter. Praha.
- Ruß, H. 2020: Die mittelalterlichen Münzen des Hochstiftes Würzburg. Münzgeschichte und Katalog der Prägungen von ca. 900 bis 1495. München – Hebertshausen.
- Sejbal, J. 1955: Nová dutá mince s neznámým portrétem Karla IV. Numismatické listy 10, 139–145.
- 1957: Moravské denárové mince markraběte Jošta (Nález z Hustopeč 1926 a Bošovic 1879). Numismatický sborník 4, 97–180.
- 1966: Katalog moravských ražeb. In: Sborník I. numismatického symposia 1964. Brno, 193–210.
- Šafář, O. 1979: Mince Karla IV. v soupise sbírky z poloviny XIX. století. Numismatické listy 10, 24–25.
- Smělý, T. 2011: Hromadný nález grošů a brakteátů z druhé poloviny 14. století z Libčan (okr. Hradec Králové). Numismatický sborník 25 (2010), 163–168.
- Šmerda, J. 1996: Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století. Brno.
- Teisinger, H. 1990: Leopold I. Trojníky podle ročníků a variant (volně podle H. Teisingera). Ars Collegium. Uherské Hradiště.
- Vachůt, P. 2015: Obol mrtvých ze Starého Brna v kontextu zvyku ukládání mincí do hrobů ve vrcholném středověku a novověku. Forum Brunense 2015, 91–102.
- Videman, J. 2014: Numismatické záhady – denár s obrazem a opisem „AGNVS DEI“. Numismatický časopis 2014/3–4, 7–10.
- Vlček, P. – Sommer, P. – Foltýn, D. 1997: Encyklopedie českých klášterů. Praha.
- Vorel, P. 2002: Nález parvů Václava II. jako „obolů mrtvých“ na pohřebišti v Pardubičkách. In: Polanský, L. (ed.): Pavel Radoměřský. Sborník numismatických studií k 75. výročí narození. Praha, 29–31.